Najaarsnota 2025

Molenlanden

Inhoudsopgave

Inleiding **2**
1. Programmaverantwoording **3**
Programma 1 – Wonen, Ruimtelijke Ordening en Bereikbaarheid 4
Programma 2 – Economie, Energie en Buiten 13
Programma 3 – Welzijn, Sociaal en Cultuur 24
Programma 4 – Bestuur, Veiligheid en Dienstverlening 31
Ontwikkelingen Bedrijfsvoering 35
2. De financiële verantwoording **39**
2.1 De exploitatie 39
2.2 Investeringen 55
2.3 Voortgangsrapportage Projecten 58
2.4 Reserves en voorzieningen 64
2.5 Overbrengen middelen van 2025 naar 2026 66

Inleiding

Tweemaal per jaar biedt het college de gemeenteraad een tussentijdse rapportage aan over de uitvoering van de Begroting. Na de Zomernota geven we nu in deze Najaarsnota een tussenstand van de beleidsmatige en financiële ontwikkelingen van het begrotingsjaar 2025. Deze tussenstand geven we naar de inzichten van begin oktober 2025.

Waarom deze nota?

Naast het inzicht in de financiële ontwikkelingen van het lopende begrotingsjaar, geven we ook weer hoe we de ontwikkelingen verwerken in verschillende exploitatiebudgetten, investeringskredieten en projecten. De geconstateerde over- en onderschrijdingen (> € 25.000) van de exploitatie- en investeringsbudgetten worden aangegeven, toegelicht en verwerkt in een begrotingswijziging. Deze nota is een financiële en beleidsmatige vertaling van onze inspanningen voor een Molenlanden waar inwoners prettig wonen, werken en leven. Uiteraard zetten we ons hiervoor in samen met ons netwerk van inwoners, ondernemers en kennispartners.

De overhevelingen van niet bestede middelen naar het volgend begrotingsjaar zijn getoetst aan de vastgestelde criteria. Hiervoor is een aantal voorstellen opgenomen (ook als voorbereiding op de Jaarrekening).

Wat kunt u verwachten?

Deze Najaarsnota is gebaseerd op de Programmabegroting van 2025. Wijzigingen die later plaatsvonden, bijvoorbeeld bij de Zomernota, zijn ook verwerkt. We hanteren de beleidsprogramma's zoals vastgesteld bij de Begroting 2025. De vorm, huisstijl en opmaak van deze nota sluit aan bij die van de Zomernota 2025.

Wat zijn de kaders?

Het kader voor de Najaarsnota is artikel 5 van de Financiële verordening van gemeente Molenlanden. Daarin is geregeld dat het college de raad met twee tussentijdse rapportages over de realisatie van de lopende begroting informeert:

- Zomernota: over de stand per 1 juni;
- Najaarsnota: over de stand per 1 oktober.

Hierdoor wordt duidelijk of de uitvoering van de begroting op koers ligt en of er aanleiding is om zo nodig bij te sturen. U stelt de Najaarsnota vast inclusief de hieruit voortvloeiende begrotingswijziging.

Voortgangsrapportage projecten

In de Zomer- en Najaarsnota rapporteren we over de voortgang van de grote projecten. We rapporteren op hoofdlijnen over de projectbeheersingsaspecten geld, tijd, organisatie, informatie, kwaliteit, draagvlak en risico's.

1. Programmaverantwoording

De programma's in de gemeentebegroting 2025 zijn de volgende:

1. Wonen, Ruimtelijke Ordening en Bereikbaarheid;
2. Economie, Energie en Buiten;
3. Welzijn, Sociaal en Cultuur;
4. Bestuur, Veiligheid en Dienstverlening.

Per programma is een zogeheten 'verkeerslicht rapportage' opgenomen om de voortgang per programmaonderdeel weer te geven. Daarbij kijken we vanuit drie invalshoeken naar de verschillende beleidsvoornemens:

- wordt het doel dit jaar gehaald zoals dat is beschreven in de begroting (doel);
- wordt het doel ook dit jaar behaald (tijd);
- wordt het beleidsvoornemen gerealiseerd met de in de begroting gevoteerde middelen (geld).

Voor de verschillende invalshoeken hebben de kleuren de volgende betekenis:

Doel

Het resultaat wordt behaald.	
Het resultaat wordt deels behaald.	
Het resultaat wordt niet behaald.	

Tijd

De uitvoering loopt volgens planning.	
De uitvoering verloopt niet geheel volgens planning.	
De uitvoering blijft achter op de planning.	

Geld

De uitvoering van het resultaat wordt gerealiseerd binnen het vastgestelde budget.	
De uitvoering van het resultaat wordt naar alle waarschijnlijkheid niet binnen het beschikbare budget uitgevoerd. Er dreigt een budget-over- of onderschrijding.	
De uitvoering van het resultaat zal niet lukken binnen het beschikbaar gestelde budget of het budget is overschreden.	

Om de rapportage compact te houden is als uitgangspunt gekozen om:

- de toelichtende teksten uit de begroting achterwege te laten;
- bij rood en oranje een korte toelichting op te nemen;
- afwijkend hierop is, waar nodig, ook een groen vlak toegelicht.

Programma 1 – Wonen, Ruimtelijke Ordening en Bereikbaarheid

A. Wonen

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
A.1. Voorzien in de actuele (lokale) woonbehoefte. *Toelichting: Om beter aan te sluiten op de vraag ligt het accent op betaalbare woningen voor (lokale) starters en jonge doorstromers en kleinere woningen voor oudere huishoudens. Daarbij houden we rekening met de kwaliteiten van ons gebied.*	Versnellen van de woningbouw door: (A.1) o de Regionale realisatieagenda (RRA) ook bekend als de Woondeal, met daarin onder andere afspraken over de kwantitatieve en kwalitatieve doelstellingen voor de woningbouw; o het programma Versnelling Woningbouw uit te voeren, zoals onder andere de bouw van betaalbare woningen. *Toelichting: We bouwen in de periode tot 2030 1.460 woningen om de woningvoorraad op peil te brengen. We streven naar 200 nieuwe woningen per jaar. We zetten vooral in op de bestaande, grote en kansrijke plannen binnen het programma Versnelling Woningbouw en sluiten we aan op landelijke, provinciale en regionale initiatieven.*			
	Het volkshuisvestingsprogramma opstellen dat in plaats komt van de woonvisie. (A.1) *Toelichting: Het Volkshuisvestingsprogramma wordt op basis van de Wet versterking regie volkshuisvesting (Wvrvh) een verplicht programma onder de Omgevingswet. Dit programma is breder dan enkel en alleen een woonvisie. De huidige Woonvisie Molenlanden loopt tot en met 2024. Om aan te sluiten op de actuele woonbehoefte is in 2024 een Woningbehoefteonderzoek Molenlanden*			

	uitgevoerd. We actualiseren in 2025 de Woonvisie/Volkshuisvestelijkprogramma Molenlanden met de onderzoeksresultaten.			
	Huisvestingsverordening opstellen. (A.1) *Toelichting: De Wet versterking regie volkshuisvesting (Wvrvh) verplicht een huisvestingsverordening. We bereiden de verordening voor in regionaal verband. Vooral voor de urgentieregeling (voorrangsregeling).*			
	Uitvoeringsprogramma's opstellen met de netwerkpartners om de Woonzorgvisie uit te voeren. (A.1) *Toelichting:* We stellen een *Programma Wonen met Aandacht op. De uitvoeringsprogramma's van de Woonzorgvisie zijn hier een onderdeel van. Dit is een co-creatie van het ruimtelijke en sociale domein.*			
	Meerjarige afspraken over het woonbeleid uitvoeren en monitoren in samenwerking met woningcorporaties en huurdersorganisaties. (A.1) *Toelichting: De nieuwe meerjarige prestatieafspraken lopen van 2025-2027. Jaarlijks maken we met onze partners een uitwerking, waarin we de afspraken voor dat jaar concretiseren. De afspraken gaan bijvoorbeeld over het betaalbaar en beschikbaar houden van woningen in de sociale huursector, verduurzaming, bijzondere doelgroepen en leefbaarheid.*			
	Uitvoering geven aan de Beleidsnotitie huisvesting (groepen) arbeidsmigranten Molenlanden november 2022. (A.1) *Toelichting: Dit beleid maakt het mogelijk om locaties te onderzoeken op bedrijventerreinen. Voor deze locaties voeren we meerdere gesprekken met eigenaren. Zij zijn hun plannen aan het voorbereiden.*			
	Uitvoering geven aan het Woonwagenbeleid 2025 (beoogde vaststelling door de gemeenteraad in september 2024). (A.1) *Toelichting: Hierin staat beschreven hoe we met de woningcorporaties omgaan met toekomstige aanvragen voor woonwagenbewoning en hoe we omgaan met de huidige locatie in Arkel.*			

Toelichting

Versnellen van de woningbouw. (A.1)
In het Coalitieakkoord 2022-2026 is de kwantitatieve woningbouwopgave aangescherpt: het doel is om in deze collegeperiode 800 woningen te realiseren, oftewel gemiddeld 200 woningen per jaar. In de eerste periode is deze doelstelling behaald. In de tweede periode zien we een dalende trend in het aantal nieuwbouwwoningen, die zich voortzet in 2025/2026. De realisatie van de woningbouwopgave in Molenlanden kent vertraging door een combinatie van factoren. Denk aan bodemgesteldheid, milieuwetgeving (flora en fauna), stikstofregels en rijks- en provincieregels. Deze omstandigheden maken het realiseren van de doelstelling van 800 woningen uitdagend, zeker wanneer uitsluitend wordt gekeken naar traditionele nieuwbouw. Om toch aan de woningbehoefte te voldoen, is een meerdimensionale benadering noodzakelijk. Dit betekent dat we naast nieuwbouw ook andere vormen van woningtoevoeging (woningsplitsing, transformatie en functiewijzigingen) actief meenemen. Door deze overige toevoegingen mee te tellen, komt de realisatie van de woningbouwdoelstelling binnen bereik.

Het volkshuisvestingsprogramma opstellen dat in plaats komt van de woonvisie. (A.1)
De factor “tijd” is rood gemarkeerd, omdat we het volkshuisvestingsprogramma in 2026 vaststellen in plaats van in 2025. De werkzaamheden zijn gestart: we selecteerden een bureau dat de gemeente ondersteunt bij het opstellen van het programma, het participatietraject is gestart en in november 2025 gaan we opiniërend in gesprek met de raad. Vanwege de samenloop met de verkiezingen verwachten we de vaststelling in mei 2026.

Huisvestingsverordening opstellen. (A.1)
De huisvestingsverordening is een beleidsinstrument dat zijn basis vindt in het volkshuisvestingsprogramma. In het programma onderbouwen we hoe we de verordening inzetten. Zoals hierboven beschreven wordt het volkshuisvestingsprogramma in 2026 vastgesteld.

Uitvoeringsprogramma's opstellen met de netwerkpartners om de Woonzorgvisie uit te voeren. (A.1)
Het uitvoeringsprogramma van de Woonzorgvisie gaat deel uitmaken van het Volkshuisvestingsprogramma.

B. Ruimtelijke Ordening

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
B.1. Verdere werken aan inrichting en organisatie van de Omgevingswet. Waarbij oog is voor aanpak, werkwijze, proces en procedure en het begeleiden van inwoners bij aanvragen en zorgen	Het werken met de Omgevingswet voor- en met de organisatie en verder inrichten en invoeren van de omgevingsvisie, opstellen van het omgevingsplan, gebieds- en themagerichte uitwerkingen van het omgevingsplan en het opstellen van (uitvoerings)programma's (B.1)			

voor snellere en logischere afhandeling van initiatieven.				
	De Omgevingsvisie, een van onze belangrijke pijlers van beleid, verder verrijken met bestaande beleidsvisies. En dit daarna uitwerken in thema's met uitwerkingen per gebied. (B.1, B.3) *Toelichting Omgevingsvisie:* *Het gaat hierbij over de vervolgaanpak om te komen tot gebieds- en themagerichte uitwerking en verrijking van de omgevingsvisie. Dit is een apart traject naast het werken met de omgevingsvisie (en andere visiestukken) wat wordt uitgewerkt in het beleidshuis van de gemeente. In de manier van werken zit de integrale manier van werken geborgd, waarin toets momenten aan visies plaatsvinden en het beleidshuis wordt vereenvoudigd. Om goed uit de voeten te kunnen met de omgevingsvisie hebben we een duidelijke structuur nodig van visies en uitvoeringsprogramma's. Gestroomlijnde uitvoeringsprocessen moeten ervoor zorgen dat we als gemeente de regie in handen houden. En een manier van werken ontwikkelen die passend is binnen de Molenlandse manier van werken. Het doel hiervan is om de inwoner beter te kunnen faciliteren en het begrijpelijk te houden.*			
	Verder bouwen aan de structuur van het omgevingsplan dat integraal en gebiedsdekkend is. Dit omgevingsplan moet uiterlijk op 1 januari 2032 gereed zijn. (B.1, B.3) *Toelichting omgevingsplan*: *Het Omgevingsplan brengt de landelijke, regionale en gemeentelijke regels samen, zodat we de ambities uit de Omgevingsvisie kunnen uitvoeren. De komende jaren werken we hier verder aan voor alle gebieden. Deze periode noemen we de transitiefase. In deze fase zetten we het tijdelijke omgevingsplan (dat automatisch inging bij de invoering van de Omgevingswet) om in een permanent plan. Alle huidige bestemmingsplannen, regels uit de bruidsschat en verordeningen maken deel uit van het omgevingsplan. Dit proces begint met een basisset aan regels. In de loop der jaren werken we dit verder uit met thema's zoals duurzaamheid, wonen en natuur.*			

B.2. Tijdig en goed inspelen op trends, opgaven en ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving.	De nota grondbeleid actualiseren en ervoor zorgen dat er voldoende mensen zijn om het uit te voeren met de juiste middelen. (B.2) *Toelichting:* *We passen de Nota grondbeleid Molenlanden nu aan en bieden die in april 2025 aan de raad aan. We kijken daarbij nadrukkelijk hoe we de Nota willen toepassen en of dat onze organisatie lukt. Grondbeleid is steeds belangrijker om onze doelen voor wonen en werken te kunnen behalen. Het is nodig om onze organisatie daarvoor toe te rusten.*			
	We stellen een nieuw document op over de landschappelijke kwaliteit van de gemeente. Dat doen we samen met onze stakeholders. (B.2)			
B.3. Behouden en verder ontwikkelen van levendige kernen, linten, bedrijvigheid en een vitaal buitengebied. Waar nodig wegen we de belangen zorgvuldig af die daar een rol bij spelen.	Water speelt een belangrijke rol in onze leefomgeving. Daarom schrijven we in 2025 onze plannen en uitgangspunten op in een Watervisie. We beschrijven de interactie van de boven- en ondergrondse waterdynamiek in onze ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden en maken zogenaamde watergebonden kaders, uitgangspunten, voor Molenlanden. (B.2, B.3) *Toelichting:* *Water is een actueel, urgent, divers en structureel thema voor onze opgaven. In vrijwel alle ruimtelijke ontwikkelingen spelen water en bodem een grote rol. Om de verschillende opgaven en uitdagingen goed met elkaar te verbinden en waar ook aandacht is voor de landbouw en de boeren, is een integrale watervisie voor Molenlanden noodzakelijk. Daarna moeten we plannen maken om toe te werken naar een goed watersysteem.*			
B.4. Het thema “water” invoeren als belangrijk beleidsterrein zodat we huidige en toekomstige ruimtelijke opgaven en -ontwikkelingen goed kunnen uitvoeren.	We haken aan bij en adviseren over landelijke en regionale opgaven. (B.4) Denk hierbij aan de energietransitie, de provinciale ruimtelijke puzzel, het provinciale omgevings- en natuurbeleid, het regionale waterbeheerbeleid. *Toelichting:* *Nieuwe vraagstukken en opgaven vragen vaak om expertise op het gebied van ruimtelijke ordening en de impact op de fysieke leefomgeving. Het is van belang om hier als gemeente vroegtijdig in mee te denken en te adviseren.*			

B.5. Behouden en waar mogelijk verbeteren van het karakteristieke landschap en de kwaliteit van de (lint)bebouwing van onze gemeente, met ruimte voor nieuwe initiatieven die passend zijn in het gebied.	We richten ons op de ruimtelijke kwaliteiten van de kernen, linten en het buitengebied. We denken mee met de plannen van (externe en interne) initiatiefnemers. De instrumenten vanuit de Omgevingswet, de intaketafel en omgevingstafel zetten we daarbij in. (B.5)			
B.6. Met inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden zorgen voor een betere ruimtelijke inrichting van ons gebied.	We herijken en ontwikkelen ons ruimtelijk (uitvoerings)beleid. (B.5, B.6)			

Toelichting

De Omgevingsvisie, een van onze belangrijke pijlers van beleid, verder verrijken met bestaande beleidsvisies. En dit daarna uitwerken in thema's met uitwerkingen per gebied. (B.1, B.3)

De factor 'tijd' is rood gemarkeerd. In 2025 is tijd besteed aan afstemming en advisering om tot een passende strategie te komen. Deze wordt in 2025 afgerond en vertaald naar een projectopdracht, waarin we de verdere uitwerking vastleggen.

We stellen een nieuw document op over de landschappelijke kwaliteit van de gemeente. Dat doen we samen met onze stakeholders. (B.2)

De factor 'tijd' is rood gemarkeerd. De opdracht is inmiddels verleend en het document wordt opgesteld. De oplevering zal in 2026 zijn.

C. Buitenruimte

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd		Geld
C.1. Een buitenruimte waarin onze inwoners en bezoekers zich comfortabel en veilig voelen. (C.1). We vertalen dit naar passende fysieke inrichting (inclusief dagelijks beheer) die voorziet in: • voldoende groen, water en speelgelegenheid;	Beheren en herinrichten van onze buitenruimte op basis van het vastgestelde integraal beheerplan Buitenruimte. (C.1) waaronder: • op orde brengen en houden van het basisbeheer; • realiseren van een toegankelijke buitenruimte (VN-verdrag); • omvormen van trapveldjes naar beweegparken (Sportakkoord); • uitbreiden areaal bomen en groen; • aanleg natuurontwikkelingsgebieden.				

• voldoende bereik per openbaar vervoer, fiets en auto; • ruimte voor ondergrondse infrastructuur; • een aantrekkelijke, toegankelijke en veilige leefomgeving; • een klimaatbestendige- en duurzame leefomgeving.					
	Onderhouden en (zoals het meerjarenprogramma beschrijft) renoveren van de sportaccommodaties. In 2025 renoveren we het kunstgrasveld bij Stedoco en enkele natuurgrasvelden bij ASV Arkel en vv Peursum. Er is voor gekozen om voor de tennisaccommodaties geen middelen beschikbaar te stellen vanwege onze financiële situatie. (C.1)				
	Onderhouden en toekomstbestendig inrichten van onze begraafplaatsen. In 2025 breiden we de begraafplaatsen in Hoornaar en Giessenburg uit. Ook onderzoeken we mogelijkheden om de (grond)waterproblematiek op diverse begraafplaatsen op te lossen. (C.1)				

Toelichting
Niet van toepassing.

D. Verkeer en Vervoer

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
D.1. Een goed bereikbare gemeente, veiligheid en leefbaarheid in onze kernen en op de wegen en duurzame mobiliteit.	Een programma opstellen om aan de slag te gaan met de uitvoering van de mobiliteitsvisie. (D.1 en D.2)			
	Actief sturen op het beperken van de overlast bij reizigers, waarbij voorkomen van sluipverkeer prioriteit heeft. (D.1)			
	Voor de Voorstraat/Sluis in Groot-Ammers onderzoeken we de mogelijkheden om de leefbaarheid te verbeteren en de verkeersveiligheid te bevorderen. (D.1)			

	Werken aan de herinrichting van de Molenstraat en Entreezone in Kinderdijk.(D.1)			
	Het opstellen van een integrale laadvisie; een kijk op de aanleg van laadpalen binnen onze gemeente, en plaatsingsbeleid voor laadinfrastructuur. (D.1)			
D.2. Ketenmobiliteit die zich aanpast aan maatschappelijke ontwikkelingen.	Verbeteren van de bereikbaarheid van het openbaar vervoer met bijvoorbeeld de inzet van deelfietsen bij ov-haltes en knooppunten. (D.2)			

Toelichting

Een programma opstellen om aan de slag te gaan met de uitvoering van de mobiliteitsvisie. (D.1 en D.2)

Het opstellen van het programma vergt meer tijd dan aanvankelijk ingeschat. Hoewel er belangrijke stappen zijn gezet, vraagt de verdere uitwerking om zorgvuldigheid en afstemming. Hierdoor duurt het proces langer dan gepland. Volgens de nieuwe planning wordt het mobiliteitsprogramma opgeleverd in het tweede kwartaal van 2026.

E. Onderwijshuisvesting

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
E.1. Goede en passende onderwijshuisvesting voor het basisonderwijs, waarin het fijn is om te leren en te werken.	Uitvoeren van het Integraal Huisvestingsplan Primair Onderwijs 2024. (E.1)			
	Starten met een project voor de verkenning van verduurzaming van bestaande panden. (E.1)			

Toelichting

Goede en passende onderwijshuisvesting voor het basisonderwijs, waarin het fijn is om te leren en te werken. (E.1)

Volgens planning bieden we in december 2025 vier raadsvoorstellen aan. In deze voorstellen zullen de financiële effecten op de lange termijn duidelijk worden.

F. Opvang vluchtelingen

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
F.1. Opvang van 200 ontheemden uit Oekraïne.	Aanvullend op Waal en Groot-Ammers bouw en exploitatie locatie Giessenburg voor de huisvesting van maximaal 75 ontheemden uit Oekraïne. (F.1)			

F.2. Opvang asielzoekers conform de opgave in de Spreidingswet.	Huisvesten van in totaal 251 asielzoekers, waarvan 37 alleenstaande minderjarige asielzoekers door de exploitatie van de TGO in Bleskensgraaf en de opening van meerdere locaties. (F.2)			
	Voor het openen van aanvullende locaties voor de opvang van asielzoekers de dialoog aan te gaan met de samenleving om tot de beste duurzame locaties te komen. (F.2)			

Toelichting

Huisvesten van in totaal 251 asielzoekers, waarvan 39 alleenstaande minderjarige asielzoekers door de exploitatie van de TGO in Bleskensgraaf en de opening van meerdere locaties. (F.2)

In de opvanglocatie in Bleskensgraaf verblijven momenteel 58 asielzoekers. Op basis van de spreidingswet heeft de gemeente de opdracht om in totaal 251 asielzoekers op te vangen. In lijn met de door de raad vastgestelde tijdlijn Asiel en Migratie (raadsbesluit 23 september 2025) is een uitvraag gedaan onder inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties om nieuwe, passende opvanglocaties te vinden. De aangedragen locaties beoordelen we aan de hand van de door de raad vastgestelde criteria.

Programma 2 – Economie, Energie en Buiten

A. Economie

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
A.1. We willen zorgdragen voor een prettig ondernemersklimaat met voldoende, toekomstbestendige en kwalitatief goede ruimte voor bedrijvigheid en werkgelegenheid zoals beschreven in het vastgestelde beleidskader bedrijvigheid (januari 2024).	We geven uitvoering aan het uitvoeringsprogramma bedrijvigheid. (A.1)			
	We participeren ambtelijk en bestuurlijk in het netwerk economie Zuid-Holland Zuid. (A.1)			
	We blijven uitvoering geven aan de campagne Koop Lokaal. (A.1)			
A.2. Goede aansluiting van onderwijs op behoefte van ondernemers aan (lokale) arbeidskrachten.	Inzetten op een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt en ondersteunen initiatieven daartoe. Het gaat hierbij om ondersteuning van i-lab, organisatie van techniekroutes en activiteiten op het gebied van loopbaanoriëntatie en begeleiding. (A.2)			

Toelichting

We geven uitvoering aan het uitvoeringsprogramma bedrijvigheid. (A.1)

Een groot deel van de acties uit het uitvoeringsprogramma is inmiddels in uitvoering. Het creëren van voldoende bedrijfsruimte blijkt in de praktijk erg lastig.

B. Agrarische Economie

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
B.1. Een toekomstbestendige, duurzame, agrarische sector die zich verder kan ontwikkelen naar een duurzamere landbouw met nieuwe verdienmodellen waarbij verbreding	Uitvoering geven aan het vergunningenloket en stikstofbank. (B.1) *Toelichting: Veel boeren in de Alblasserwaard hebben vragen rondom hun vergunning. Het is van belang dat alle boeren op een gelijkwaardige manier kunnen nadenken over hun toekomst. Er moet daarom een oplossing komen voor*			

en diversifiëring van de bedrijfsvoering mogelijk is.	*PAS-melders, niet melders en interimmers. We willen een stikstofbank oprichten op het niveau van de Alblasserwaard. Stikstofreductie die we in het gebied realiseren, willen we benutten voor de ontwikkeling van landbouw, natuur en woningbouw. Dit doen we als gezamenlijke overheden (Rijk, Provincie, Gemeente, Omgevingsdiensten).*			
	In samenwerking met agrarische ondernemers, boerenorganisaties en gebiedsplatform werken we aan een gebiedsagenda voor de Alblasserwaard. (B.1)			
	We participeren ambtelijk en bestuurlijk in het traject van het Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied. We zetten het voorzitterschap van de Regiegroep NPLG Alblasserwaard Vijfheerenlanden voort. (B.1)			
	Uitvoeren van het visiedocument Landbouw in samenwerking met de stakeholders. (B.1)			
	We ondersteunen de ontwikkeling van een agri- en foodcampus onder de voorwaarde dat dit een innovatiehub wordt waarin overheid, onderwijs, ondernemers samenwerken aan toekomstbestendige veenweiden. (B.1)			
	De pilot drukdrainage is succesvol afgerond, we willen deze graag voortzetten. Er is meer inzicht nodig in effecten op lange termijn van actieve waterinfiltratiesystemen om op te kunnen schalen. (B.1)			
	In 2025 geven we uitwerking aan het geactualiseerde beleid vrijkomende agrarische bebouwing. (B.1)			
	We voeren het penvoerderschap voor LEADER -Alblasserwaard uit. (B.1)			
	In 2024 hebben we een verkenning uitgevoerd en een aanvraag Regiodeal ingediend gericht op de toekomst van de landbouw en toekomstbestendigheid landelijk gebied. Na besluitvorming door het Rijk hopen we hier in 2025 een vervolg aan te geven. (B.1)			
	We geven uitvoering aan de Veenweidestrategie Alblasserwaard. (B.1)			
	We zetten in op verdere verkenning en realisatie van mestvergistingsproject. (B.1)			

Toelichting

We ondersteunen de ontwikkeling van een agri- en foodcampus onder de voorwaarde dat dit een innovatiehub wordt waarin overheid, onderwijs, ondernemers samenwerken aan toekomstbestendige veenweiden. (B.1)

De ontwikkeling van de zogenaamde *Poldercampus* is ingebracht in de propositie en het programma van de Regiodeal. Inmiddels is er ook een nieuwe ruimtelijk projectleider gestart met als doel de ruimtelijke ontwikkeling mogelijk te maken. Daar hebben we de medewerking voor nodig van de provincie Zuid-Holland. Het inhoudelijke programma van de poldercampus is ingebracht in de Regiodeal. Op 9 december wordt het uitvoeringsprogramma vastgesteld door de stuurgroep van de Regiodeal.

C. Vrijetijds Economie

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
In de Toeristische Agenda Molenlanden (TAM) 2021-2025 is vastgelegd dat wij werken aan de volgende doelen:	Actualiseren van de TAM 2021-2025. We starten in het najaar van 2025 een traject om te komen tot actualisatie van het beleid in 2026. De TAM vormt de basis, maar wordt aangescherpt en nieuwe ontwikkelingen worden meegenomen.			
C.1. Verhogen van bestedingen en werkgelegenheid in de vrijetijdssector.	Samen met stakeholders werken we verder aan het opzetten van een Destinatie Marketing Organisatie (DMO). Het platform ‘Ontdek de Alblasserwaard’ vormt hiervoor de basis. (C.1, C.4)			
C.2. Toerisme is in balans: Toerisme & Recreatie zorgen niet voor overlast (bij inwoners of het landschap), maar dragen bij aan maatschappelijke doelen, zoals duurzaamheid, leefbaarheid, mobiliteit, bewegen en gezondheid, educatie en opleidingen.	Uitvoeren inwonersonderzoek ‘Toerisme en Leefbaarheid’. Met de uitkomsten van het onderzoek uit 2021 meten we, vier jaar later, hoe inwoners de lusten en lasten van toerisme ervaren. Dit biedt inzicht en kansen om (nog beter) te sturen op balans en draagvlak voor toekomstige ontwikkeling. De uitkomsten zijn een belangrijke bouwsteen voor de actualisatie van de TAM. (C.2)			
C.3. Toeristen komen specifiek voor het ‘verhaal van Molenlanden’. Dit doen we door de beleving van landschap, kernen en iconen te vergroten.	Herdruk 'Recreatie- en Cultuur-kaart Molenlanden’ met aanpassingen zodat de kaart nog meer geschikt wordt voor toeristische bezoekers. (C.3, C.4)			
C.4. Door gebiedsmarketing en promotie staat Molenlanden ‘op de kaart’. Hiervoor werken we samen	Verbeteren recreatieve routenetwerk. We zorgen ervoor dat de basis van het fiets-, wandel- en vaarroutenetwerk (beheer en onderhoud) op orde is en aansluit op de wensen van gebruikers. (C.5)			

met onder meer de provincie en marketingpartners.				
C.5. Het recreatieve routenetwerk (fietsen, wandelen en varen) stimuleert inwoners en bezoekers om de Alblasserwaard op de fiets, te voet of over water te bezoeken.	Aanleg van het 'Struinpad' tussen Nieuwpoort en het Schoonhovense Veer. Na de eerder uitgevoerde onderzoeken streven we ernaar in Q2 van 2025 het 'Struinpad' te realiseren. (C.5)			

Toelichting

Aanleg van het 'Struinpad' tussen Nieuwpoort en het Schoonhovense Veer. Na de eerder uitgevoerde onderzoeken streven we ernaar in Q2 van 2025 het 'struinpad' te realiseren. (C.5)

De aanpassingen die naar aanleiding van de flora- en faunaonderzoeken nodig zijn, vragen een grotere investering dan gewenst. Na een zorgvuldige weging werd duidelijk dat de investeringen op dit moment niet realiseerbaar zijn. Hierdoor wordt de aanleg van het Struinpad niet uitgevoerd.

D. Vrijetijds Economie Kinderdijk

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
D.1. Het icoon Kinderdijk vertelt een authentiek en aansprekend verhaal.	Het uitvoeringsprogramma Kinderdijk verder verfijnen, invullen en uitvoeren. Een update van het uitvoeringsprogramma leggen we voor aan de gemeenteraad. (D.1 t/m D.5)			
D.2. De dorpen Kinderdijk en Alblasserdam ontwikkelen zich in de luwte van de toeristenstroom.	In 2025 worden de voorgestelde actiepunten uit de (nog te accorderen) visie 'bezoekersmanagement' omgezet tot projectvoorstellen en ten uitvoer gebracht. (D.2, D.3)			
D.3. De verkeersveiligheid en leefbaarheid vergroten we door een optimale grip op alle bezoekersstromen naar het Werelderfgoed over weg en water.				
D.4. De bestuursstructuur is slagvaardig en flexibel, op alle niveaus voelen belanghebbenden (dus ook bewoners) zich	In 2025 starten we met het uitvoeren van het stedenbouwkundig plan 'Entreegebied Kinderdijk'. Een passend investeringsvoorstel voor het uitwerken van het plan zal worden gedaan. Beide aangekochte panden worden daarin meegenomen. We betrekken alle stakeholders bij dit proces. (D.4, D.5)			

vertegenwoordigt bij de ontwikkeling van Kinderdijk.				
D.5. De gezonde exploitatie van Kinderdijk herstelt zich na de coronacrisis.	Een direct gevolg van bovenstaande punten is dat de exploitatie van Kinderdijk verder wordt verbeterd. We komen dichter in de buurt en bereiken sneller het punt waarop meer inkomsten gegenereerd kunnen worden in het 'Verrekeningsmechanisme Kinderdijk'. (D.5)			

Toelichting

In 2025 starten we met het uitvoeren van het stedenbouwkundig plan 'Entreegebied Kinderdijk'. Afhankelijk van het gekozen scenario wordt daaraan voorafgaand een passend investeringsvoorstel gedaan. Beide aangekochte panden worden daarin meegenomen. We betrekken alle stakeholders bij dit proces. (D.4, D.5)

Om inwoners en andere betrokkenen van voldoende en eenduidige communicatie en participatie te garanderen leveren we een communicatieaanpak op. Bij de uitvoering van de deelprojecten besteden we hier extra aandacht aan.

Tijdens de raadsvergadering waarin het bestemmingsplan werd vastgesteld bleken er veel vragen en opmerkingen van omwonenden. In de raadsvergadering is een communicatieaanpak toegezegd die we voor het einde van dit jaar opleveren.

Verdere relevante ontwikkelingen:

In 2025 is het bestemmingsplan Entreegebied Kinderdijk onherroepelijk vastgesteld. Nu kunnen we aan de slag met de uitvoeringstrajecten waarbij extra aandacht gaat naar de mogelijke verdere ontwikkeling (symbiose) van Kinderdijk en zal de druk van de toeristenstroom worden verlaagd. Daarnaast is de exploitatie van Kinderdijk dermate hersteld dat de € 1,00 per eerst betalende bezoeker reeds in 2026 zal ingaan.

E. Arbeidsmarkt

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
E.1. Aansluiting van vraag en aanbod van arbeidskrachten in de regio verbeteren, waarbij we optimaal gebruik maken van ieders mogelijkheden.	Deelnemen aan de vanuit de landelijke overheid geïnitieerde hervorming van de arbeidsmarktregio Gorinchem waarbij onder andere een Regionaal Werkcentrum wordt gevormd. Hierin worden de diensten gebundeld van het Leerwerkloket, het werkgeversservicepunt en het Regionaal Mobiliteitsteam AV werkt door. Doel is een optimale samenwerking te creëren tussen publiek en private partners om mensen te begeleiden naar passend werk of scholing. 2025 is daarbij een transitiejaar. (E.1)			

	Continueren en herijken van de activiteiten op het gebied van Onderwijs. (E.1) *Toelichting: Per activiteit wordt bekeken of deze nog voldoet aan de huidige wensen en behoeften van de deelnemers (onderwijs en ondernemers).*			
	Deelnemen aan de arbeidsmarktregio en de activiteiten die daaronder vallen. (E.1)			
	Versterken van bestaande initiatieven en structuren zoals de SitY academy en bijdragen aan nieuwe activiteiten zoals het begeleiden van asielzoekers en Oekraïense vluchtelingen naar werk. (E.1)			

Toelichting
Niet van toepassing.

F. Energietransitie

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
F.1. Een betaalbare en betrouwbare duurzame energievoorziening voor onze inwoners en bedrijven. Waarbij we opwekken, opslaan en gebruik van energie zo dicht mogelijk bij elkaar organiseren conform de klimaatdoelstellingen.	Een betaalbare en betrouwbare duurzame energievoorziening voor onze inwoners en bedrijven. Het opwekken en gebruik van energie zo dicht mogelijk bij elkaar, gelieerd aan de klimaatdoelstellingen vinden we erg belangrijk. Een versnelling in de afname van energiegebruik is één van de doelen. We willen toewerken naar een decentraal- en daarmee ook toekomstbestendig, energiesysteem. Daarbij worden energie besparen, vraag en aanbod van duurzame elektriciteit, warmte en koude en opslag voortdurend op elkaar afgestemd. Met marktpartijen en de samenleving wordt bekeken waar een bijdrage geleverd kan worden om het lokale energienet nu of in de toekomst te ontlasten. Voorbeeld hiervan is het onderzoek naar de energiehub voor Schelluinen-West. Daarnaast spannen we ons in met Tennet, Stedin en gemeente Gorinchem voor uitbreiding van station Arkel. (F.1)			
	Samenhang tussen de verschillende onderdelen van de energievoorziening in kaart brengen. (F.1)			
	Energietransitie koppelen aan ruimtelijk beleid en gebiedsontwikkelingen. We nemen (waar mogelijk) kaders en regels op in de omgevingsvisie en het omgevingsplan. (F.1)			
	Faciliteren van lokale initiatieven van inwoners/partners, zonder daarbij de rol van de initiatiefnemer over te nemen. Het verwachte 'duurzaamheids- en CO^2-			

	rendement en de mate van bereik onder inwoners' wegen we mee bij ons besluit over het faciliteren van een lokaal initiatief. (F.1)			
	Uitreiken van de duurzaamheidsprijs eens in de twee jaar voor duurzame initiatieven uit de Molenlandse samenleving (F.1)			
F.2. Een versnelling in de afname van energiegebruik. *Toelichting: De klimaatdoelstellingen zijn:* *In 2030, vergeleken met 2020, minimaal 20% energie besparen in Molenlanden. 35% van het totale energiegebruik komt in 2030 van hernieuwbare bronnen.* *De gemeentelijke organisatie is in 2030 CO^2- en energieneutraal. In 2050 is de hele gemeente aardgasvrij en (nagenoeg) CO^2-neutraal.*	Uitvoeren van projecten, acties en diensten die in het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid en Klimaat zijn opgenomen, op basis van de vastgestelde RES 1.0, de Transitievisie warmte en 'het beleidskader kleinschalige windturbines'. (F.1 en F.2)			
	Vaststellen van beleid voor lokaal eigendom en financiële participatie in grootschalige duurzame energieprojecten. (F.2)			
F.3. Het vastgoed van de gemeente is in 2030 (nagenoeg) energieneutraal.	Verduurzamen van (bestaand) gemeentelijk vastgoed. Nieuwe gebouwen worden ten minste energieneutraal en de inrichting voeren we uit met zo veel mogelijk circulaire materialen. (F.3)			

Toelichting

Samenhang tussen de verschillende onderdelen van de energievoorziening in kaart brengen. (F.1)

De RES-regio brengt de samenhang tussen de verschillende onderdelen van het energiesysteem in kaart als onderdeel van een bredere opdracht voor het toekomstige energiesysteem. Op basis van een opgestelde projectopdracht kan het onderzoek worden gestart. De oplevering van dit onderzoek staat gepland voor 2026.

Vaststellen van beleid voor lokaal eigendom en financiële participatie in grootschalige duurzame energieprojecten. (F.2)
De uitgangspunten voor lokaal eigendom en financiële participatie voor grote windturbines stelden we vast binnen de kaders die de raad voor de windverkenning RES Alblasserwaard heeft meegegeven. We hebben nog geen generiek beleid voor lokaal eigendom en participatie, want initiatieven voor grootschalige zonnevelden ontbreken in onze gemeente.

G. Afval en Circulariteit

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
G.1. Aantal kilo's restafval per inwoner laten dalen van 207 kilo nu naar 100 kilo in 2025 (landelijk ijkpunt).	Uitvoering van Strategienota 2021-2025 ‘Samen voor een afvalvrije en schone gemeente’. (G.1)			
	Evaluatie van Diftar in 2025 in combinatie met de andere Waardlanden gemeenten (G.1)			
	Optimalisatie na invoering Diftar uitvoeren in combinatie met de andere Waardlanden gemeenten. Denk hierbij aan rijroutes en werking milieustraten. (G.1)			
	In samenwerking met Waardlanden communicatiemiddelen inzetten om bewoners tijdig, correct en volledig te informeren over scheiden van afvalstromen en wat dit precies betekent met betrekking tot Diftar. (G.1)			
G.2. Maatregelen uitvoeren om afval te voorkomen binnen gemeentelijk vastgoed en afvalpreventie met bijbehorende communicatie richting interne organisatie en inwoners.	We gaan het gemeentelijk beleid op circulaire economie verder ontwikkelen. (G.2)			
	Waar mogelijk wordt gelijk uitvoering gegeven aan gemeentelijk beleid door middel van pilots. (G.2)			
	Vakteams worden ondersteund in het aanpassen van hun werkprocessen voor een meer circulaire werkorganisatie. (G.2)			
	Opstellen van nieuw grondstoffenbeleid aangezien de Strategienota ‘Samen voor een afvalvrije en schone gemeente’ in 2025 eindigt. Een opzet volgt vanuit de vier Waardlanden gemeenten. (G.2)			
	Openbare prullenbakken op hotspots verbeteren door middel van aanpassing uitstraling prullenbakken. Dit wordt gedaan in combinatie met milieucoaches van			

	Waardlanden, klankbordgroepen in de gemeente, basisscholen en de verbinder van de desbetreffende kern. (G.2)			
	Faciliteren en uitrollen van initiatieven om afvalpreventie te realiseren. (G.2)			

Toelichting

Optimalisatie na invoering Diftar uitvoeren in combinatie met de andere Waardlanden gemeenten. Denk hierbij aan rijroutes en werking milieustraten. (G.1)
We voeren de optimalisatie van routes en milieustraten uit. Dit zorgt voor meer (onderzoeks)kosten dan vooraf bedacht. Ook verloopt het proces stroperig door andere noodzakelijke prioriteiten. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de huidige veiligheid op de milieustraten.

We gaan het gemeentelijk beleid op circulaire economie verder ontwikkelen. (G.2)
Gemeentelijk beleid wordt gebaseerd op een regionale visie van de OZHZ regio. Deze visie zou in het najaar van 2025 worden opgesteld, maar is uitgesteld naar 2026.

Waar mogelijk wordt gelijk uitvoering gegeven aan gemeentelijk beleid door middel van pilots. (G.2)
De pilots nemen meer tijd in beslag, omdat collega's eerst trainingen hebben gevolgd over tools en methoden waarmee we aan de slag gaan.

Opstellen van nieuw grondstoffenbeleid aangezien de Strategienota 'Samen voor een afvalvrije en schone gemeente' in 2025 eindigt. Een opzet volgt vanuit de vier Waardlanden gemeenten. (G.2)
Het opstellen van het nieuwe grondstoffenbeleid blijft achter door het (nog) niet aantrekken van een nieuwe vaste directeur bij Waardlanden. Ondanks het ontbreken van een directeur heeft het bestuur van Waardlanden toch besloten om alvast met het nieuwe beleid aan de slag te gaan.

H. Klimaatadaptatie

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
H.1. Versterking van het aantrekkelijke leefklimaat door klimaatbewust handelen.	Groenblauwe Dooradering (GBDA) toepassen in gebieden buiten de bebouwde kom. Hierin worden meekoppelkansen meegenomen van het A5H klimaatkernteam van de regio Ablasserwaard Vijfheerenlanden. (H.1)			
H.2. Door het creëren van een aantrekkelijk woonklimaat met en voor de inwoners van Molenlanden	Groenblauwe Dooradering (GBDA) toepassen in de kernen van de gemeente. Hierin worden meekoppelkansen meegenomen van de regio Alblasserwaard Vijfheerenlanden en we maken kansenkaarten welke kernen het meest kansrijk zijn. (H.1)			

leveren wij onze bijdrage aan een beheersbaar klimaat.				
H.3. Door in te spelen op nieuwe ontwikkelingen op het gebied van klimaatadaptatie blijven we onze kennis uitbreiden om te kunnen voldoen aan de klimaatdoelstellingen.	Groenblauwe Dooradering (GBDA) verbinden in gemeentelijke projecten op basis van het inrichtingsconvenant dat opgesteld wordt voor GBDA. (H.1)			
	Inwoners faciliteren en stimuleren om hun eigen leefruimte betaalbaar te vergroenen. (H.1)			
	Uitvoeren van projecten die behoren tot de uitvoering van de Lokale Adaptatiestrategie en Regionale Adaptatiestrategie. (H.1.)			
	Verstrekken van subsidies voor groendaken, conform de vastgestelde subsidieregeling. (H.1)			
	De Lokale Adaptatie Strategie uitvoeren op basis van natuurlijk aangereikte momenten door (nieuwe) wet- en regelgeving en meekoppelkansen in de regio Alblasserwaard Vijfheerenlanden. (H.1)			

Toelichting
Niet van toepassing.

I. Landschap

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
I.1. Regie houden op de ontwikkeling van ons karakteristieke open veenweidelandschap, met het oog op de komende grote ontwikkelingen als, ZHPLG energietransitie, landbouwtransitie, bodemdaling, klimaatadaptatie en circulaire landbouw.	Uitvoering geven aan de Uitvoeringsagenda Landelijk Gebied Alblasserwaard Vijfheerenlanden. (I.1)			
	Participeren in het bestuurlijk platform Groene Hart (novex). (I.1)			

	Voortzetten bestuurlijk en ambtelijk overleg Vitaal Buitengebied Alblasserwaard. (I.1)			
	Met het waterschap en de omgevingsdienst inwoners en agrariërs duidelijkheid geven over ruimte voor water. En wat nodig en een verantwoordelijkheid is bij de aanleg, het beheer en onderhoud van IBA's (Individuele Behandeling van Afvalwater) waarbij de waterkwaliteit belangrijk is. (I.1)			
	We geven uitvoering aan het inrichtingsconvenant Groen Blauw Alblasserwaard – Vijfheerenlanden. (I.1)			
	Het ontwikkelen van een uitvoeringsorganisatie voor de uitvoering van projecten vanuit het ZH-PLG en het UP-LG. Het gaat dan bijvoorbeeld om het realiseren van het gebiedsbod Alblasserwaard op het gebied van Groenblauwe Dooradering. Dit komt voort uit de versnellingsgelden. (I.1)			
	Samen met het Waterschap Rivierenland, als bevoegd gezag, zoeken naar passende ruimte voor alternatieve sanitaire voorzieningen. Het gaat daarbij om locaties waar geen rioolaansluiting in ons buitengebied mogelijk is. Daarmee willen we ervoor zorgen dat op die locaties ontwikkelingen mogelijk worden en blijven zoals woningbouw (met name Tiny en Small houses) en afvalwaterbehandeling voor agrariërs (met het oog op de eisen van de Kaderrichtlijn water). (I.1)			
I.2. Dat water-thema's op strategisch niveau in samenhang met elkaar bekeken kunnen worden, waarbij Molenlandse belangen en doelen goed en effectief ingebracht worden, zowel intern als bij samenwerkingspartners zoals waterschap, regio en provincie.	Een watervisie opstellen, volgens de structuur van het beleidshuis, en vervolgens een uitvoeringsprogramma. (I.2)			

Toelichting

We geven uitvoering aan het inrichtingsconvenant Groen Blauw Alblasserwaard – Vijfheerenlanden. (I.1)

Het komen tot een definitief inrichtingsconvenant duurde langer dan verwacht. Op 2 oktober was de laatste werksessie met de deelnemende gemeenten. Het inrichtingsconvenant wordt dit najaar ondertekend door bestuurders.

Programma 3 – Welzijn, Sociaal en Cultuur

A. Verminderen kansenongelijkheid

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
A.1. Betaalbare en alternatieve woonvormen en huisvesting van kwetsbare doelgroepen.	Uitvoeringsplan Woonzorgvisie uitvoeren. (A.1)			
	Uitvoeren regionaal bod Huisvesting Kwetsbare Groepen: realisatie regionaal aanbod. (A.1)			
	Transitie Beschermd Wonen en Opvang: doordecentralisatie van regionaal naar lokaal van Wmo-voorzieningen Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang. (A.1)			
A.2. Laagdrempelige en actieve informatie, advisering en begeleiding.	Vervolg intern project Toegang Sociaal Domein: 2e fase verbeterproject. (A.2)			
	Meer ondersteuning vrijwilligersorganisaties: opzetten verenigingsloket/ aanspreekpunt vrijwilligers en implementeren vrijwilligersplatform. (A.2)			
	Diensten en ondersteuning naar de inwoners en vindplaatsen toe: aanvullende steunfunctie nabij (waakvlamfunctie) en herijking opdracht en construct Sociaal Team. (A.2)			
	Inloopfunctie informatie en advies versterken: Pilot Relatieloket. (A.2)			
	Nieuwe wet Bibliotheekstelsel 2025: IDO-punten (IDO = Informatie Digitale Overheid) promoten. (A.2)			
A.3. Versterken basisvaardigheden (taal, digitaal, rekenen, lezen).	Regionaal en lokaal plan van aanpak basisvaardigheden aanpassen en uitvoeren. (A.3)			
	Nieuw Taalpact, afgesloten in 2025, uitvoeren. (A.3)			
	Ouderbetrokkenheid vergroten. (A.3)			
A.4. Verminderen bestaansonzekerheid, armoede en onveiligheid.	Lokale netwerken en samenwerking versterken voor vroegsignalering en preventie: Organiseren platformbijeenkomsten Sociaal Domein minimaal 2x per jaar en samenwerking met kerken versterken. (A.4)			
	Toekomstscenario Jeugd en Gezinsbescherming uitvoeren. (A.4)			

	Bevorderen menselijke maat en maatwerk in dienstverlening en ondersteuning. (A.4)			

Toelichting

Uitvoeringsprogramma Woonzorgvisie uitvoeren. (A.1)
Met de netwerkpartners stellen we het uitvoeringsprogramma voor de Woonzorgvisie op. Het uitvoeringsprogramma maakt deel uit van het volkshuisvestingsprogramma. Dit volkshuisvestingsprogramma komt in 2026 tot stand in plaats van 2025. De werkzaamheden zijn gestart: we selecteerden een bureau dat de gemeente ondersteunt bij het opstellen van het programma, het participatietraject is gestart en in november 2025 gaan we opiniërend in gesprek met de raad. Vanwege de samenloop met de verkiezingen verwachten we de vaststelling in mei 2026.

Uitvoeren regionaal bod Huisvesting Kwetsbare Groepen: realisatie regionaal aanbod. (A.1)
Het realiseren van woonzorgvoorzieningen kost tijd. Dit komt vooral door de krapte op de woningmarkt, de complexiteit van deze doelgroep en doordat er verschillende aandachtgroepen zijn, die huisvesting nodig hebben.

Vervolg intern project Toegang Sociaal Domein: 2e fase verbeterproject. (A.2)
Het intern project Toegang Sociaal Domein is overgegaan in een verbrede opdracht: de doorontwikkeling van de gemeentelijke toegang en de Sociaal teams. In 2025 hebben we hier al eerste stappen in gezet voor de inrichting van een organisatiestructuur om de inhoudelijke doorontwikkeling van het Sociaal Loket (de gemeentelijke toegang) en de Sociaal Teams vanaf 2026 verder vorm te geven. Zo stelden we per 1 september 2025 een Regisseur Sociaal Domein aan voor het Sociaal Loket en de Sociaal teams. Deze regisseur is een resultaatgerichte verbinder die interactie en dialoog aanjaagt en richting geeft aan inhoud, kwaliteit en samenhang in lijn met de bestuurlijke opdracht(en) van de gemeente. Ook werkten we aan een integrale bestuursopdracht 2026/2027. Deze bestuursopdracht vormt het bovenliggend, domein overstijgend en richtinggevend kader voor de doorontwikkeling van het Sociaal Loket en de Sociaal Teams. Het geeft de richting aan die we als gemeente samen met de partners willen inzetten.

Toekomstscenario Jeugd en Gezinsbescherming uitvoeren. (A.4)
De Pilot Samenwerken aan Veiligheid (Alblasserwaard-oost) voor het Toekomstscenario loopt volgens planning. Op het gebied van versterken lokaal team en Top3-methodiek worden nog stappen gezet. De landelijke ontwikkelingen (terugtrekking Veilig Thuis en Gecertificeerde Instellingen van de landelijke tafel) maken dat het proces wat vertraagd, al hebben de organisaties regionaal aangegeven achter het gedachtegoed van het Toekomstscenario te blijven staan.

B. Veranderende bevolkingssamenstelling

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
B.1. Meer samenwerking tussen sociaal en medisch domein.	Uitvoeren Integraal Zorgakkoord (IZA) en GALA: onder andere subsidiëren De Gezel locatie Gelkenes, verbeteren samenwerking met huisartsen en nieuwe afspraken Jeugdmodule (POH GGZ jeugd), Mentaal Gezondheidscentrum Mentiek enzovoort. (B.1)			
	Aanpak kwetsbare ouderen. (B.1)			
	Toepassen Welzijn op recept: huisartsen hebben samenwerking met welzijnswerker. (B.1)			
	Versterken jeugdmodule: nieuwe samenwerkingsafspraken met huisartsen over inzet jeugd POH GGZ. (B.1)			
	Hervormingsagenda Jeugd: onder andere inzet Kansrijke Start. (B.1)			
B.2. Hulp en ondersteuning meer passend, op maat en nabij.	Uitvoering herijking samenwerkingsconstruct Sociaal Teams. (B.2)			
	Versterken Onafhankelijke Cliënten Ondersteuning (OCO): uitvoeren resultaat onderzoek OCO (cliëntenondersteuning). (B.2)			
B.3. Ondersteunen en ontlasten (jonge) mantelzorgers.	Doorontwikkeling mantelzorgondersteuning (Steunpunt en Odensehuizen): focus op jonge en werkende mantelzorgers. (B.3)			
B.4. Langer en veiliger in de kernen wonen.				
B.5. Versterken netwerken hulp en ondersteuning	Voortzetten Inclusieagenda. (B.5)			

Toelichting

Aanpak kwetsbare ouderen. (B.1)
Herstart werkgroep Kwetsbare ouderen pakken we in 2026 verder op. Door personele wisselingen is hiervoor onvoldoende ontwikkelruimte geweest. Wel is het gelukt om de derde openingsdag voor het Odensehuis te realiseren.

Toepassen Welzijn op recept: huisartsen hebben samenwerking met welzijnswerker. (B.1)
Welzijn op Recept is inmiddels actief bij 8 huisartsenpraktijken in de gemeente Molenlanden. De groei van het aantal aangesloten huisartsen gaat wel gestaag door, maar vraagt ook in 2026 de nodige inzet.

Versterken jeugdmodule: nieuwe samenwerkingsafspraken met huisartsen over inzet jeugd POH GGZ. (B.1)
De jeugdmodule wordt voortgezet. Dit namen we ook op in ons nieuwe plan 'Sterke Gezinnen, Sterke Jeugd'. Op dit moment wordt onderzocht op welke manier we dit nog verder kunnen versterken. Dit is in 2025 nog niet gerealiseerd, maar voeren we wel in 2026 uit.

Versterken Onafhankelijke Cliënten Ondersteuning (OCO): uitvoeren resultaat onderzoek OCO (cliëntenondersteuning). (B.2)
OCO is vaker ingezet dan vooraf ingeschat, waardoor het budget op dit onderdeel wordt overschreden. Binnen de afspraken met de uitvoerende partner konden we dit oplossen en daarom staat dit (financiële) onderdeel op oranje. Het breder gebruik van OCO is één van de beleidsdoelen. Goed om te zien dat dit in de praktijk ook al gebeurt.

Langer en veiliger in de kernen wonen. (B.4)
Langer en veiliger in de kernen wonen is een opgave uit het Uitvoeringsplan Sociaal Domein. Hierbij is geen directe inspanning genoemd. Alle bij onderdeel B genoemde inspanningen dragen bij aan deze opgave. Omdat de meeste inspanningen volgens planning lopen, beoordelen we deze opgave ook zo.

C. Verbeteren fysieke en mentale gezondheid

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
C.1. Inzet op voorkomen mentale problemen bij jongeren.	IZA ketenaanpak mentale gezondheid: realisatie Mentiek. (C.1)			
	Inzet op netwerkversterking jongeren: onderzoek jongerenplatform. (C.1)			
C.2. Vitaler en gezonder ouder worden.	Versterken signalering Huishoudelijke Ondersteunings-aanbieders: uitvoeren pilot met zorgaanbieders. (C.2)			
	Extra blijvende inzet preventie: versterken project Valpreventie Molenlanden (voorheen Zeker op de Been). (C.2)			
C.3. Versterken gezonde leefstijl en gezond gewicht.	Stimuleren kinderen naar gezonde leefstijl: doorontwikkelen Team Sportservice ZH (voorheen GiGa), aandacht middelengebruik, aanpak Kinderen naar gezond gewicht. (C.3)			
	Uitvoering Bewust Blijven Bewegen en Sporten: beweegroutes, zwem- en gymonderwijs, Sportakkoord. (C.3)			
	Intensiveren Gezonde School: een gerichte inzet op scholen die werken aan een gezonde leefstijl onder leerlingen met aandacht voor o.a. welbevinden, sport en bewegen en voeding. (C.3)			

C.4. Bevorderen gezonde leefomgeving.	Versterken samenwerking Ruimtelijk en Sociaal domein: inzet Omgevingstafels, project herinrichting Openbare Ruimte. (C.4)			
	Gezond en Actief Leven Akkoord/Integraal Zorgakkoord. (C.1, C.2, C.3 en C.4)			

Toelichting

IZA ketenaanpak mentale gezondheid: realisatie Mentiek. (C.1)
In september dienden we de regionale transformatieplannen voor Mentiek in voor toegankelijke Mentale zorg en ondersteuning met de juist zorg en hulp op de juiste plek. Deze plannen liggen nu ter beoordeling voor aan de zorgverzekeraars (VGZ en Zilveren Kruis) en een gemeente via de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG). Na akkoord worden de transformatiemiddelen aangevraagd bij het Rijk. Binnen Molenlanden kunnen we in november starten met de eerste verkennende gesprekken als uitvoering van de transformatieplannen. Als de financiële middelen vanuit het Rijk beschikbaar worden gesteld, breiden we in 2026 deze verkennende gesprekken steeds verder uit

Inzet op netwerkversterking jongeren: onderzoek jongerenplatform. (C.1)
In regionaal verband verrichtte de GGD het onderzoek jongerenplatform; in 2024 startte het regionale project METS. Bij het eerste evaluatiemoment bleek dat dit project zich vooral richtte op Drechtsteden en dit bracht Molenlandse jongeren weinig. Wij vroegen of aanpassing mogelijk was. Dit leidde niet tot een gewenste wijziging waarop wij vanuit Molenlanden besloten om het project niet voort te zetten.

Versterken signalering Huishoudelijke Ondersteunings-aanbieders: uitvoeren pilot met zorgaanbieders. (C.2)
De voortgang is vertraagd. Dit komt doordat slechts één aanbieder bereid is gevonden hieraan medewerking te verlenen én doordat voor de zorgaanbieders in 2025 de prioriteit lag bij de werving en optimale inzet van de huishoudelijke hulp vanwege de ontstane wachtlijsten. De pilot voeren we vanwege het gezamenlijke contract uit met Gorinchem, waarbij Gorinchem trekker is.

D. Doe het zelf, doe het samen: andere inwoners, andere overheid

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
D.1. Vertrouwen in inwoners en aandacht voor hun situatie.	Meer mogelijkheden bredere indicatiestelling door professionals: pilot met zorgaanbieders + versterken casemanagersfunctie zorgplan. (D.1 en D.3)			
	Meer outreachend werken: onderzoek construct en opdracht Sociaal Team en subsidieafspraken Stichting Welzijn Molenlanden, inzet wijkGGD'er, organiseren en borgen waakvlamcontact Sociaal Team. (D.1)			

D.2. Gemeente werkt meer samen met inwoners.	Benutten netwerken voor signalering en verwijzing: platformbijeenkomsten. (D.2)			
	Versterken inclusiviteit en diversiteit: evaluatie en borging Motie Respect. (D.2)			
	Vrijwilligersbeleid: subsidieafspraken met Stichting Welzijn Molenlanden. (D.2)			
	Vrijwilligersservicepunt en kennisbank lokale initiatieven. (D.2)			
D.3. Samenwerking gericht op maatwerk en passende voorziening.	Aanpak relatieproblematiek: pilot relatieloket. (D.3)			
	Versterken participatieprojecten: verbreden en versterken aanpak Jij bent in Beeld, subsidiering De Gezel, onderzoek haalbaarheid ontwikkelhuis omgeving Nieuw-Lekkerland. (D.3)			
D.4. Meer normaliseren en hulp bij accepteren.	Verwachtingsmanagement over hulp bij problemen bij levensgebeurtenissen: communicatie bewustwording levensgebeurtenissen. (D.4)			

Toelichting

Meer mogelijkheden bredere indicatiestelling door professionals: pilot met zorgaanbieders + versterken casemanagersfunctie zorgplan. (D.1 en D.3)

De uitvoering van de pilot staat gepland in 2026 in plaats van 2025. Dit komt vooral door mogelijke implicaties op het gebied van beheersbaarheid, uitvoerbaarheid en rechtmatigheid, die meer verkenning en voorbereiding vragen.

Versterken participatieprojecten: verbreden en versterken aanpak Jij bent in Beeld, subsidiering De Gezel, onderzoek haalbaarheid ontwikkelhuis omgeving Nieuw-Lekkerland. (D.3)

In het kader van het Ambitiefonds onderzoeken we in 2025 hoe we de aanpak van Jij bent in Beeld kunnen versterken met grotere deelname door Avres. In de zomer van 2025 hebben we hiervoor een pilot gestart met extra deelnemers van Avres. Dit heeft nog niet geleid tot extra financiering van het traject Jij bent in Beeld door Avres. Hierdoor moeten we voor 2025 een bedrag bijramen. Er loopt ook een haalbaarheidsonderzoek naar een werk- en ontwikkellocatie van Avres in (omgeving) Nieuw-Lekkerland. In het najaar worden de uitkomsten bekend.

E. Stads- en Kerngericht werken

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
E.1. We werken dorps- en stadsgericht waardoor we de betrokkenheid, inzet en autonomie van onze samenleving versterken.	Ontwikkelen van een doorgaande leerlijn voor medewerkers door advies en consultatie op maat. (E.1)			
	We verkennen de mogelijkheid voor het ontwikkelen van een Dorpsapp die zorgt voor toegang tot meer ontmoeting, kennisdeling en uitwisseling. (E.1)			
	We sluiten aan bij initiatieven en activiteiten in onze dorpen en stad. Onder andere aanwezig zijn bij de overleggen van de dorpsberaden en klankbordgroepen, spreekuren met de wethouders 3x per jaar in elke kern en informatie- en netwerkbijeenkomsten vanuit de gemeente (E.1)			
E.2. Medewerkers kennen de Molenlandse samenleving en zijn betrokken bij ondernemers en inwoners.	De Molenlandse Manier workshop voor (nieuwe) medewerkers verder ontwikkelen op het gebied van stads- en dorpsgericht werken, participatie en dienstverlening. (E.2)			
	We stimuleren de nabijheid door middel van aanwezigheid van zowel de bestuurders als de ambtenaren in onze dorpen en stad. (E.2)			
E.3. We willen een integrale doorontwikkeling van onze manier van werken waarbij we de nieuwe kaders rond dienstverlening en participatie integreren.	Integrale advisering binnen de organisatie over stads- en dorpsgericht werken, participatie en dienstverlening. (E.3)			
	We ontwikkelen een toolkit Participatie met praktische handvatten en informatie voor medewerkers over inwoner- en overheidsparticipatie. (E.3)			

Toelichting
Niet van toepassing.

Programma 4 – Bestuur, Veiligheid en Dienstverlening

A. Bestuur

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
A.1. Een leidende rol innemen bij de opgaven die voor Molenlanden van belang zijn in de regio.	Voortzetten en verder uitbouwen van initiërende en leidende rol op belangrijke gemeente overstijgende opgaven, zoals agrarische economie en landschap. (A.1)			
	Invulling geven aan de besluitvorming over de toekomst samenwerking Alblasserwaard en Vijfheerenlanden rond samenwerken vanuit de opgaven. (A.1 en A.2)			
A.2. Het Molenlandse geluid sterker door laten klinken richting de Provincie, het Waterschap, het Rijk en in Brussel. Daarmee willen we kansen pakken of beperkingen wegnemen.	Regionale afstemming en inzet voor het versterken van onze lobbykracht onder andere over de ruimtelijke puzzel. (A.2)			
A.3. Een sterke rol innemen binnen de gemeenschappelijke regelingen. Ook gericht op het, tot een minimum, beperken van (financiële) risico's.	Evalueren van de in 2021 vastgestelde Nota Verbonden Partijen. (A.3)			
A.4. Kansen benutten op inhoudelijke thema's door eigen middelen in te zetten als hefboom voor bekostiging.	Onder voorbehoud van uitkomst verkenning regiodeal inzetten op uitwerken Regio Deal. (A.4)			
A.5. Als raad willen we zichtbaar zijn en in verbinding staan met onze inwoners, bedrijven, en buurgemeenten en werken we aan een krachtige positie in de regio.	Uitvoering geven aan het nog vast te stellen raads- en griffieplan 2025-2026. Hierbij is in ieder geval aandacht voor de aansluiting van de raad op de lokale samenleving, een doorontwikkeling van de positionering van de raad in Verbonden Partijen en de voorbereiding op de gemeenteraadsverkiezingen in 2026. (A.5)			

Toelichting
Niet van toepassing.

B. Openbare orde en Veiligheid

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
B.1. Een veilige gemeente blijven en ervoor zorgen dat inwoners dat ook zo ervaren.	Het Veiligheidsplan 2022-2025 actualiseren voor de jaren 2026-2029. We starten een werkgroep op, verwerken de input van diverse in- en externe partijen en anticiperen op maatschappelijke ontwikkelingen. (B.1)			
	Uitvoeren van het door de raad vastgestelde Veiligheidsplan. *Toelichting: In 2025 zetten we in op de prioriteiten uit het Veiligheidsplan die in het uitvoeringsprogramma voor dat jaar of doorlopend zijn benoemd. Het betreft onder andere:* • Verdere aanpak van ondermijning. We gebruiken data die in 2024 uit een grote enquête is voortgekomen. We verwachten in 2025 meer meldingen vanuit inwoners, door een voorlichtingscampagne in 2024. Meerdere keren in het jaar informeren we daarnaast eigen medewerkers over het herkennen en melden van signalen. Het in 2024 gemaakte ondermijningsdashboard, waarbij we gebruik maken van in- en externe data, ontwikkelen we door (B.1)			
	• Voortzetten van de aanpak van woonoverlast. We maken met de Woningcorporaties, Politie, Sociaal Team, Boa, OOV concrete afspraken over onder andere: taakverdeling, keuzes in instrumenten bij overlast, en welke partij op welk moment aan zet is. (B.1)			
	• Doorontwikkelen samenwerking politie-boa. Doordat we in 2024 een BOA in eigen dienst hebben, zijn de lijnen korter en is de samenwerking met politie vergemakkelijkt. In 2025 geven we dat nog een extra impuls door concrete samenwerkingsafspraken te maken, onder andere over taakverdeling, informatie uitwisseling en gezamenlijke briefing. (B.1)			
	• Actualiseren we onze continuïteitsplannen voor als er zich calamiteiten voordoen. (B.1)			

Toelichting
Niet van toepassing.

C. Dienstverlening

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
C.1. Gemak bieden aan onze inwoners met goede (telefonische) bereikbaarheid, snelle en kwalitatief goede (digitale) dienstverlening.	We ontwikkelen een toolkit dienstverlening met praktische handvatten en informatie voor medewerkers over en voor onze dienstverlening. (C.1)			
	Inwoners kunnen met hun vragen terecht bij het informatiecentrum. Zij zijn in staat om vragen van inwoners (1e lijn) te beantwoorden en waar nodig maatwerk en ondersteuning te bieden. (C.1)			
C.2. Maatwerk bieden in begeleiding van inwoners voor wie digitale dienstverlening minder toegankelijk is.	De informatie van en over de producten en diensten van de gemeente is makkelijk vindbaar en benaderbaar voor onze inwoners en ondernemers. En wij bieden hen maatwerk en ondersteuning waar nodig. (C.2)			
C.3. Continu de kwaliteit van dienstverlening en zichtbaarheid blijven verbeteren door te luisteren naar inwoners en andere relevante (interne) partijen.	De ontwikkeling van onze dienstverlening wordt ingezet volgens de vastgestelde ontwikkelkaders integraliteit, verbinding, inzicht, toepassing, monitoring en digitalisering (actualisatie dienstverlening). (C.3)			
	Het aanbod van opleidingen en trainingen voor medewerkers aan laten sluiten op onze visie van dienstverlening en draagt bij aan het borgen en verhogen van onze kwaliteit van dienstverlening. (C.3)			
	De top 5 klantreizen en klantprocessen zijn inzichtelijk. De interne werkprocessen van deze top 5 passen we, waar mogelijk, aan om (beter) aan te sluiten bij het perspectief van onze inwoners en ondernemers. (C.3			
	We monitoren structureel de tevredenheid en beleving van onze dienstverlening. (C.3)			

Toelichting

De ontwikkeling van onze dienstverlening wordt ingezet volgens de vastgestelde ontwikkelkaders integraliteit, verbinding, inzicht, toepassing, monitoring en digitalisering (actualisatie dienstverlening). (C.3)
In lijn met de ontwikkelingen rondom de Molenlandse Manier, de organisatieontwikkeling en participatie kijken we in Q4 2025 en Q1 en Q2 2026 hoe we de prioriteiten faseren in het uitvoeringsprogramma en hoe we vanuit samenhang onze dienstverlening verbeteren. Het uitvoeringsprogramma ontwikkelen we begin 2026 en de uitvoering volgt daarop.

Het aanbod van opleidingen en trainingen voor medewerkers aan laten sluiten op onze visie van dienstverlening en draagt bij aan het borgen en verhogen van onze kwaliteit van dienstverlening. (C.3)
De trainingen Molenlandse Manier en workshops Klare Taal dragen bij aan onze visie dienstverlening en worden goed bezocht door collega's. In vervolg op de (organisatie-) ontwikkelingen ontwikkelen en faciliteren we in 2026 meer (maatwerk) trainingen en workshops.

De top 5 klantreizen en klantprocessen zijn inzichtelijk. De interne werkprocessen van deze top 5 passen we, waar mogelijk, aan om (beter) aan te sluiten bij het perspectief van onze inwoners en ondernemers. (C.3)
De klantreizen hebben we nog niet opgepakt. Dit komt door de ontwikkelingen rondom organisatieontwikkeling en de Molenlandse Manier. Daarnaast was er voor dit onderdeel beperkte capaciteit binnen de uitvoering van dienstverlening. In het uitvoeringsprogramma 2026 krijgen de klantreizen opnieuw een plek in combinatie met de implementatie van het nieuwe zaaksysteem in 2026.

Bij klantreizen denken we aan de volgende producten en/of diensten waarvoor inwoners en ondernemers contact met de gemeente opnemen: Omgevingsvergunningen, evenementvergunningen, aanvraag producten burgerzaken, afval, meldingen openbare ruimte, vragen betreft belastingen, Wmo aanvragen en telefonische dienstverlening bij incidentele casuïstiek.

Ontwikkelingen Bedrijfsvoering

Wet Open Overheid

Sinds mei 2025 zijn er 44 Woo-verzoeken ingediend. Tot nu toe zijn bijna alle Woo-verzoeken binnen de (afgesproken) termijn afgehandeld. Deze verbetering is mede te danken aan procesoptimalisatie binnen de organisatie, waaronder het beter borgen van termijnen in werkprocessen en de communicatie met de inwoner. Het is echter een blijvende uitdaging om tijdig en zorgvuldig te voldoen aan de wettelijke verplichtingen. Zeker gelet op het steeds omvangrijker worden van de Woo-verzoeken. Dit door een toename in aantal danwel complexiteit. Hierdoor neemt de opgave in het kader van de Woo steeds meer toe en vormen bij doorzetting van deze trend gelijkblijvende middelen, systemen en processen een risico voor succesvolle uitvoering van de Woo-taak.

Daarnaast is gewerkt aan de voorbereidingen op de aanstaande verplichte actieve openbaarmaking van verschillende documenten (in de volgende drie tranches, in navolging op de eerste tranche per 1 november 2024) met specifieke aandacht voor technische koppelingen en organisatorische impact. De afgelopen maanden zijn stappen gezet met betrekking tot de impactanalyse met als doel het leveren van een overzichtelijke weergave van taken, verantwoordelijkheden en personele en financiële benodigdheden die de implementatie van de Wet open overheid, als deze geheel in werking is getreden, met zich meebrengt. Vanuit het Rijk is er, in tegenstelling tot de eerdere mededeling dat daar 1 juli 2025 duidelijkheid over zal zijn, nog geen definitieve planning voor de inwerkingtreding van de volgende tranches. Wel worden overheidsorganen geadviseerd door te gaan met de voorbereiding. Er is de afgelopen maanden systematisch informatie opgehaald bij vakteams met betrekking tot informatiecategorieën, documenttypes en opslaglocaties. Daardoor is een eerste beeld gevormd van de informatiehuishouding en is de bewustwording binnen de organisatie vergroot.

I-domein

De ontmanteling van oude softwareapplicaties loopt gestaag en ronden we naar alle waarschijnlijkheid aan het eind van het jaar af. Door de inzet van vakantiekrachten hebben we bespaard op de kosten. Volgend jaar gaan we van start met voorbereiding op de ontmanteling van applicaties die als gevolg van de aanbesteding van een nieuw zaaksysteem worden vervangen.

De Europese aanbesteding voor een nieuw zaaksysteem met meerdere functionaliteiten is medio september op TenderNed geplaatst. Het is nu afwachten hoeveel partijen inschrijven en of zij kunnen leveren wat wij vragen. Definitieve gunning staat gepland medio december zodat we gelijk in januari 2026 van start kunnen met het implementatietraject. Op het moment dat we weten welke leverancier de opdracht gegund krijgt, kunnen we een vervolg geven aan het voornemen om de mogelijkheden voor aansluiting op een (pre)e-depot voorziening te onderzoeken.

De implementatie van de wetten Single Digital Gateway (SDG) en Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv) loopt vertraging op. Met name de implementatie van de Wmebv heeft een nauwe relatie met de inrichting van het nieuwe zaaksysteem.

De inrichting van de monitoring en responsdienst fase 1 is gereed. We zijn gestart met de implementatie van fase 2 tot en met 4. Dit is gericht op het automatisch detecteren en verminderen van beveiligingsrisico's en inbraken om vervolgens bijvoorbeeld automatisch accounts of laptops te blokkeren. Daarnaast loopt er een drietal andere projecten om de informatiebeveiliging te verhogen en te voldoen aan de Cyberbeveiligingswet, namelijk de implementatie van de VPN Client, de wachtwoordenmanager en de autorisatietool. Ook zijn we gestart met het project Dataclassificatie wat ook bijdraagt aan de weerbaarheid. En we doen mee aan een nieuwe aanbesteding Cyberweerbaarheid vanuit de VNG waar we begin 2026 kunnen starten met de minicompetities.

De pilot voor het inzichtelijk maken van telefoniegegevens voor zowel het Informatiecentrum als de vakteams in de backoffice is afgerond. Het traject voor het genereren van sturingsinformatie over beschikbare personeelsbudgetten heeft nog geen vervolg gekregen. Wel zijn we gestart met het maken van een rapportage voor de klanttevredenheidsmeting die vanuit meerdere (dienstverlenings-)producten is gestart.

Tot slot heeft de test met een oplossing voor het publiceren van documenten op een eigen publicatieplatform in het kader van de Wet open overheid ernstige vertraging opgelopen. Door het Rijk worden nog altijd technische veranderingen doorgevoerd en leveranciers van de oplossing hebben moeite om deze wijzigingen te implementeren in hun oplossing. De vertraging heeft vooralsnog geen consequenties, omdat de wettelijke ingangsdatum van de tweede tranche van de Woo nog niet is bepaald.

Juridische zaken

Informele behandeling

Met betrekking tot de juridisering van geschilbeslechting is dit jaar een werkproces informele behandeling opgesteld. Dit proces is ontwikkeld met als doel om sneller, laagdrempeliger en meer in verbinding met inwoners en initiatiefnemers tot oplossingen te komen. De informele behandeling sluit aan bij de Molenlandse manier van werken: persoonlijk, betrokken en oplossingsgericht. Dit betekent dat contact met bezwaarmaker wordt opgenomen en gezamenlijk wordt gekeken welke behandeling het beste bij het bezwaarschrift past. Maandelijks vinden er gesprekken plaats waarbij het in de meeste gevallen leidt tot overeenstemming en intrekking van het bezwaar. Gebleken is dat het organisatiebreed werken en denken vanuit de Molenlandse manier met betrekking tot geschillen nog aandacht behoeft.

Juridische kwaliteitszorg

De afgelopen maanden is juridische kwaliteitszorg (JKZ) op de kaart gezet door onder andere DilemmaDinsdag, waarin medewerkers dilemma's krijgen voorgeschoteld op onderwerpen rondom juridische kwaliteitszorg. JKZ is meer betrokken bij team overstijgende ontwikkelingen met een juridisch karakter, zoals bij de ondertekening van stukken en de handelswijze rondom veelschrijvers in de gemeente. Voor nieuwe medewerkers is een training ontwikkeld over de juridische aspecten van werken voor de overheid. Deze training wordt twee keer per jaar gegeven, zowel in het voorjaar als in het najaar. Inmiddels is deze training een keer gegeven. In het kader van continuering van werkzaamheden worden de gaten die zijn ontstaan vanwege ziekte en een vacature bij de juristen zoveel mogelijk intern opgelost door verschuiving van werkzaamheden, uitbreiding van uren en prioritering. Door interne wisselingen zijn meer uren beschikbaar

gekomen voor juridische kwaliteitszorg. Als gevolg hiervan kan het uitlopen op de jaarplanning enigszins worden bijgewerkt. Momenteel wordt met name gewerkt aan evaluaties van ontwikkelingen op het gebied van JKZ in het verleden.
Aan de hand van het jaarverslag 2024 van de commissie bezwaarschriften is door de secretaris van de commissie bezwaarschriften het gesprek aangegaan in vakteams, bijvoorbeeld in het vaktaal Omgevingsvergunningen, waar knelpunten werden gesignaleerd. Ook in individuele gevallen zijn we soms het gesprek aangegaan.

Contractbeheer
Sinds de zomernota hebben wij belangrijke stappen gezet in de verdere professionalisering van ons contractbeheer. Per januari 2026 zal er een administratieve ondersteuner starten die zich richt op de contractadministratie. Denk hierbij aan het verwerken van SLA's en het tijdig opvolgen van signaleringen. Deze gegevens vormen de basis voor het ontwikkelen van een dashboard dat contractmanagement en ook leveranciersmanagement beter ondersteunt.
Daarnaast zal er per november 2025 ook een WMO contractbeheerder starten. Door de uitbreiding van capaciteit kunnen we sneller sturen op contractprestaties. Afwijkingen en potentiële problemen kunnen eerder worden gesignaleerd, waardoor we onrechtmatigheden zo veel mogelijk voor zijn in plaats van achteraf te constateren. Tot slot blijven we onze werkprocessen evalueren en verbeteren, met als doel de volwassenheid van ons contractbeheer verder te verhogen.

Communicatie

De communicatietoolkit die we voor de teams van buitenruimte ontwikkelden, breiden we steeds verder uit met middelen die ook voor andere projecten te gebruiken zijn. Voorbeelden van nieuwe middelen zijn een uitnodigingskaart voor bewonersavonden en nieuwsbrieven om inwoners op de hoogte te houden van projecten in hun buurt. In 2026 komen daar weer nieuwe communicatiemiddelen bij.

We blijven investeren in faciliteiten en trainingen om audiovisuele middelen effectiever en efficiënter in te zetten en beter aan te sluiten op de groeiende behoefte aan beeldgebruik in communicatie. We zetten in op Klare Taal in onze communicatie. We gaan door met het trainen van onze collega’s. In Molenlanden kiezen we naast begrijpelijke communicatie voor onderwerpen die aansluiten bij de behoeften van onze inwoners. En dragen we zo bij aan het realiseren van onze maatschappelijke opgaven.

HRM

Een vitale en gezonde organisatie
De voorgenomen acties op het gebied van vitaliteit en gezondheid volgen zich gestaag op. In deze fase gaan medewerkers een arbometer invullen waarmee we inzicht krijgen in hoe medewerkers hun werk ervaren. Dit is een belangrijk onderzoek om te werken aan een gezonde, veilige en prettige werkomgeving. Naast de vragenlijst van de arbometer wordt er ook een biometrische healthcheck georganiseerd in de periode van het onderzoek. De resultaten worden verwerkt in de aanpassing van beleid en/of directe acties.

Onderhoud zelforganisatie
Het onderhoud aan de zelforganisatie is in volle gang. Aan de hand van zeven ontwikkellijnen versterken we de aandacht, zorg en sturing. Inmiddels worden met alle teams hun teamcontracten besproken en is er meer duidelijkheid aangebracht over bevoegdheden en sturing. Andere belangrijke onderwerpen waaraan wordt gewerkt zijn het versterken van het strategisch vermogen van de organisatie en de aandacht voor teamontwikkeling.

Actualisatie van de functiewaardering en scherp inzicht ontwikkeling loonkosten
De invoering van HR21 verloopt volgens plan. We streven een strakke planning na en we werken op een manier waarin de OR en de medewerkers intensief worden betrokken. Het benutten van het nieuwe HRM systeem Afas voor een beter zicht op de mutaties in de beschikbare loonruimte is een geleidelijk proces omdat het systeem daarvoor stapsgewijs wordt ingericht. Voor dit jaar betekent het dat we beschikbare vacatureruimte laten vrijvallen in deze najaarsnota.

2. De financiële verantwoording

2.1 De exploitatie

Kort samengevat komt het financiële resultaat van deze Najaarsnota op het volgende neer:

Verwacht begrotingsresultaat oorspronkelijke begroting 2025	0	
Raadsbesluit 15 juli 2025 Zomernota	3.787.000	V
Overige raadsbesluiten*	64.000	V
Verwacht begrotingsresultaat vóór Najaarsnota	3.851.000	V
Het financiële saldo van deze Najaarsnota	3.948.000	V
Prognose resultaat per ultimo 2025	7.799.000	V

*Betreft: het terugdraaien bezuiniging mantelzorg, hogere toeristenbelasting, investeringskrediet Brede School Groot-Ammers en de garageboxen in Oud Alblas.

De financieel belangrijkste mutaties (incidenteel), groter dan € 70K, van de Najaarsnota zijn:

	Onderwerp *Bedragen x € 1*	**Mutatie**	**Voordeel /Nadeel**
1	Effecten septembercirculaire 2025 (compensatie Hervormingsagenda Jeugd 2023 en 2024)	1.375.508	V
2	Effecten septembercirculaire 2025 (Algemene uitkering)	613.184	V
3	Vrijval niet ingevulde vacatureruimte	985.000	V
4	Lagere kapitaallasten dan geraamd vanwege geplande investeringen die later worden uitgevoerd.	853.883	V
5	Actualisatie Oekraïne opvang	852.109	V
6	Eindafrekening en resultaatbestemming Gr Avres 2024	749.574	V
7	BTW terug ontvangen op Sport 2025	372.278	V
8	Hogere afrekening 2024 GR SOJ	146.205	V
9	Aframing budget inhuur RO	140.000	V

10	Reguliere peuters in gemengde groepen met VE peuters worden uit OAB gelden bekostigd	131.000	V
11	De kosten voor individuele begeleiding vallen lager uit dan was begroot	110.000	V
12	Resultaatbestemming 2024 GR VRZHZ	98.899	V
13	Minder aanvragen en ontwikkelingen op applicaties en nieuwe inzichten op koppelinfrastructuur	95.000	V
14	Het Toekomstscenario Jeugd en Gezinsbescherming start later door landelijke ontwikkelingen	91.500	V
15	Hogere rentebaten dan geraamd op het onderdeel treasury	86.098	V
16	Opstellen van het Nieuw Integraal Beheerplan zal in 2026 plaatsvinden i.p.v. 2025	80.000	V
17	Geraamde inhuur bij beheer buitenruimte wordt verlaagd i.v.m. ontbreken bemensing	70.000	V
18	De kosten voor dagbesteding vallen hoger uit dan was begroot	-95.000	N
19	Hogere kosten GR Avres o.b.v. vastgestelde zomernota 2025 van Avres	-95.684	N
20	Hogere kosten voor woonvoorzieningen door o.a. drie grote woningaanpassingen dit jaar	-100.000	N
21	Budget voor sportsubsidies is structureel te laag opgenomen, meerjarig al bijgesteld	-105.000	N
22	Stijging van de energiekosten bij openbare verlichting	-226.165	N
23	Tijdelijke huisvesting Tuimelaar Nieuw-Lekkerland 2024/25	-227.951	N
24	Tijdelijke versterking handhaving	-405.000	N
25	Lagere inkomsten uit leges omgevingsvergunningen dan geraamd	-900.000	N
26	Lagere baten voorziening Riolering/Afval	-1.334.479	N
27	Overige mutaties, kleiner dan 70k	586.948	V
	Totaal mutaties Najaarsnota 2025	**3.947.908**	**V**

Binnen de Najaarsnota zijn een aantal mutaties verwerkt die, bijvoorbeeld door het verrekenen met reserves en voorzieningen, geen budgettair effect hebben op het saldo maar wel noodzakelijk zijn om te noemen. Het gaat dan om de volgende mutaties:

	Onderwerp *Bedragen x € 1*	**Mutatie**	**Voordeel/ Nadeel**
1	Vervroegde 2e Kamer Verkiezingen	-149.575	N
2	Bijdrage van het Rijk d.m.v. Algemene Uitkering (September circulaire)	149.575	V
3	Stijging van de energiekosten op het onderdeel riolering	-100.000	N
4	Verrekening met voorziening rioleringen	100.000	V
5	Bijdrage gemeente Gorinchem voor energiesysteem	120.000	V
6	Storting in reserve Duurzaamheid	-120.000	N
7	Verzelfstandigingsbuffer zwembad de Dompelaar	-98.089	N
8	Verrekenen met Algemene reserve	98.089	V
9	Verzelfstandigingsbuffer zwembad Schoonenburg	-50.000	N
10	Verrekenen met Algemene reserve	50.000	V

**S = Structureel*
**I = Incidenteel*

De mutaties van deze Najaarsnota hebben alleen een incidenteel effect voor 2025. In het overzicht hierna zien we de mutaties per programma. De programma's zijn opgedeeld in taakvelden. Deze taakvelden zijn voorgeschreven in het Besluit begroting en verantwoording (BBV). Per programma geven wij u een overzicht van de belangrijkste mutaties met toelichting. Bij de specificatie van de mutaties geven wij aan op welke taakvelden de mutaties waren. Mutaties per taakveld groter dan € 25K lichten we toe.

Programma 1 Wonen, Ruimtelijke Ordening en Bereikbaarheid

Taakvelden programma 1 *Bedragen x € 1*	Mutatie lasten/ baten	Mutaties reserves	Saldo	Voordelig/ nadelig saldo
T03 Beheer overige gebouwen en gronden	-863		-863	N
T21 Verkeer en Vervoer	1.954.912	-1.381.498	573.414	V
T22 Parkeren	23.943		23.943	V
T25 Openbaar vervoer	12.031		12.031	V
T42 Onderwijshuisvesting	-169.149	-96.852	-266.001	N
T52 Sportaccommodaties	-16.935	-171.339	-188.274	N
T81 Ruimtelijke Ordening	-105.500		-105.500	N
T83 Wonen en bouwen	331.204		331.204	V
Totaal	**2.029.641**	**-1.649.689**	**379.952**	**V**

Toelichting/analyse per taakveld:

T21 Verkeer en Vervoer
Het voordelige saldo wordt veroorzaakt door een bedrag van € 80K voor de uitwerking van het nieuwe beheerplan buitenruimte die dit jaar niet zal plaatsvinden. Dit zagen we bij het opstellen van de begroting 2026 al aankomen en hebben daarom dit bedrag voor 2026 geraamd en laten het volledige restant nu vrijvallen. Eenzelfde conclusie valt te trekken uit de middelen voor het aanpakken van de komgrenzen, hier gaat het om € 50K.
Op het onderdeel voor lokale heffingen en belastingen is een positief verschil van € 62K te melden dit heeft te maken met verdeling, inflatie en aanpassing areaal voor OZB lasten.

Voor de energielasten van de openbare verlichting valt een tegenvaller te verwerken van € 226K. De uitleg hierbij is dat de prijzen van energie door energieleverancier HVC zijn verhoogd binnen het contract dat we met HVC hebben. We gaan onderzoeken of deze prijzen nog wel marktconform zijn en of een nieuwe aanbesteding zal lonen. Van de € 226K is een bedrag van € 95K veroorzaakt door een fout bij de netbeheerder waardoor vertraging is ontstaan in de facturatie. De verzamel EAN-code van de openbare verlichting stond per abuis ingesteld op jaarlijkse facturatie in plaats van maandelijkse facturatie. Deze fout speelde ook al in 2023, waardoor HVC toen eveneens achteraf heeft gefactureerd. Door deze instelling zijn de kosten vanaf 1 augustus 2024 pas in 2025 gefactureerd. HVC heeft deze achterstand inmiddels

ingehaald en de facturen alsnog verzonden. De kosten zijn niet dubbel geboekt, maar vallen wel binnen het budget van 2025, wat leidt tot een overschrijding.

Het grootste voordelige saldo ontstaat binnen dit taakveld op de kapitaallasten. Doordat investeringen niet zijn afgerond schuift het moment van activeren op, ook als ze zelfs grotendeels zijn afgerond maar toch nog niet helemaal afgesloten kunnen worden. Het gaat hier om een saldo met een voordelige impact van € 639k op het saldo.

Tot slot moeten we nog melden dat het vandalisme is toegenomen waardoor er meer schade is ontstaan op straatmeubilair. We zien hier een kostenstijging ontstaan van € 20K.

T42 Onderwijshuisvesting
Het raadsbesluit voor tijdelijke huisvesting in Nieuw-Lekkerland voor schooljaar 2024/2025 betreft een correctie van een niet eerder verwerkt besluit, nadeel van € 228K. De verzekeringskosten zijn hoger door inflatie en een nieuw schoolgebouw en is een nadeel van € 25K. Er zijn hogere energielasten ad. € 18K. Er is een voordeel op kapitaallasten door latere ingebruikname van € 119K. Daarnaast resteren nog meerdere kleine verschillen.

T52 Sportaccommodaties
De SPUK (Specifieke Uitkering) MEOZ (Meerkosten Energie Openbare Zwembaden) werd door het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport in het leven geroepen om zwembaden te ondersteunen met het oog op de stijgende energieprijzen. De extra steun werd uitgekeerd (op basis van onze aanvraag) voor een deel van de meerkosten van energie. Wij vinden het redelijk om de volledige meerkosten te vergoeden aan de Molenlandse zwembaden, dit is een nadeel van € 65K. Er is een deel van de verzelfstandigingsbijdrage aan zwembaden betaald met een dekking vanuit de reserve ad. € 55K. Bepaalde energiekosten kunnen wij doorbelasten aan de gebruiker, maar was niet overal opgenomen in de begroting, dit is een voordeel van € 36K. Een klein voordeel van € 31K is er op onderhoud gyminventaris en door het updaten van het MJOP. De verlate eindafrekening over 2023 van GR Souburgh levert een voordeel op van € 29K. De overige verschillen binnen dit taakveld betreffen meerdere kleine voor- en nadelen onder de € 25K.

T81 Ruimtelijke Ordening
Binnen dit taakveld is een nadeel van per saldo iets meer dan € 100K te vermelden, maar er zijn hierbij wel grote afwijkingen die we hieronder benoemen.
Zo is de grootste aanpassing afkomstig van de leges van de omgevingsvergunningen, het gaat om een nadelig bedrag van € 900K. De oorzaak hiervan hebben we al benoemd in de begroting 2026.

De raming van de inkomsten moesten we naar beneden bijstellen op basis van de ervaringscijfers over 2024 die in het eerste jaar van de Omgevingswet substantieel lager zijn uitgevallen en omdat we nog geen informatie hebben over het 4e kwartaal van dit jaar waarin traditioneel de meeste aanvragen plaatsvinden.
Tegelijkertijd valt er € 500K aan salarislasten vrij die openstond als vacatureruimte. Dit wordt veroorzaakt doordat we in afgelopen periode wel nieuwe medewerkers op het gebied van Ruimtelijke Ordening hebben kunnen aannemen, maar de vacatureruimte nog niet volledig hebben kunnen invullen. Om alle aanvragen die binnenkwamen wel af te kunnen handelen hebben we moeten inhuren. We hebben echter iets minder inhuur nodig gehad dan we hadden begroot. Daardoor hebben we op twee verschillende inhuurbudgetten (aparte taken) een lagere uitputting van € 70K (= samen € 140K).
De verdere uitwerking van de Omgevingsvisie (door middel van programma's) verloopt langzamer dan we hadden verwacht. Daarom ramen we voor de rest van het jaar het budget af van nu nog € 40K. De reden van het aframen heeft te maken met de bemensing maar ook doordat de impact op de interne organisatie groot is. Dit vraagt om meer afstemming en planning aan de voorkant.
Voor de actualisatie van de Woonvisie verschuiven we het budget van dit taakveld naar T83. Per saldo heeft dit geen effect op het resultaat.
De ontwikkelingen van het digitaal stelsel omgevingswet (DSO) gaan minder snel dan verwacht, ook is de nieuwe plansoftware goedkoper doordat we minder modules afnemen dan begroot, dit levert een voordeel van € 50K.

T83 Wonen en bouwen
Het voordelige verschil is hier volledig de oorzaak van een administratieve correctie i.v.m. de juiste kostentoerekening op het juist taakveld. Deze valt hier als voordeel uit en op taakveld 74 als netto-nadeel. Per saldo heeft dit geen effect op het resultaat van deze Najaarsnota.
Voor de actualisatie van de Woonvisie verschuiven we het budget van taakveld T81 naar dit taakveld. Per saldo heeft dit geen effect op het resultaat.
Op het inhuurbudget voor Omgevingsvergunningen moet € 243K extra worden bijgeraamd. De dekking komt hier volledig t.l.v. de nog openstaande vacatureruimte. Dit heeft dus geen effect op het resultaat van de Najaarsnota.

Programma 2 Economie, Energie en Buiten

Taakvelden programma 2 *Bedragen x € 1*	Mutatie lasten/ baten	Mutaties reserves	Saldo	Voordelig/ nadelig saldo
T31 Economische ontwikkeling	2.500	67.499	69.999	V
T33 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	61.878		61.878	V
T34 Economische promotie	-40.874		-40.874	N
T57 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	179.716		179.716	V
T72 Riolering	-894.652		-894.652	N
T73 Afval	20.990		20.990	V
T74 Milieubeheer	-41.440	-295.000	-336.440	N
T75 Begraafplaatsen en crematoria	98.689	400	99.089	V
Totaal	**-613.193**	**-227.101**	**-840.294**	**N**

Toelichting/analyse per taakveld:

T31 Economische ontwikkeling
Vrijwel de enige mutatie binnen dit taakveld betreft een noodzakelijke reservemutatie in de staat van reserves en voorzieningen.
Dit werd veroorzaakt door een verkeerde boeking in 2024 van € 67K en had te maken met de reserves recreatie en toerisme (€ 45K) en Leefbaarheid (€ 30K). Deze worden nu gecorrigeerd in deze Najaarsnota.

T33 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen
Het voordelige saldo binnen dit taakveld wordt verklaard door een twee factoren. Er stond nog een raming van per saldo € 25K in de begroting rondom het onderwerp van de RMA. Deze is niet meer valide en dient te vervallen. De raming bestond overigens uit een uitgavenbudget van € 50K en een inkomstenbudget van € 25K.
Daarnaast ramen we een bedrag van € 50K af op het budget voor projecten en activiteiten binnen agrarische zaken. Een deel van het gebiedsproces is bekostigd door andere partijen. De gebiedsagenda die eerder dit jaar vanuit de Alblasserwaard werd aangeboden aan de provincie Zuid-Holland werd volledig gefinancierd door PZH. Deze aanvullende financiering heeft eveneens bijgedragen aan een lagere inzet van gemeentelijke middelen. De kosten voor het vergunningenloket zijn lager uitgevallen dan verwacht. Dit komt doordat veel agrariërs momenteel een afwachtende houding aannemen ten aanzien van landelijke ontwikkelingen. Zij wachten op duidelijkheid vanuit het Rijk

voordat zij nieuwe stappen zetten. We hebben circa 20 casussen in beeld gebracht. Bij het opstellen van de begroting is het gemeentelijk budget voor landbouw te hoog ingeschat. Hierdoor is er meer ruimte ontstaan dan uiteindelijk nodig bleek te zijn. We hebben behoorlijk meer externe subsidies weten te verkrijgen dan vooraf was ingeschat. Hierdoor konden diverse activiteiten en projecten gefinancierd worden met deze middelen, waardoor een lager beroep is gedaan op onze eigen gemeentelijke budgetten. Gezien deze ontwikkelingen is het logisch dat het beschikbare budget niet volledig is aangesproken. Tegelijkertijd laat dit zien dat we effectief gebruik hebben gemaakt van externe financieringsmogelijkheden, dat we flexibel inspelen op de actualiteit binnen de sector, en dat de oorspronkelijke begroting aan de ruime kant was.

T34 Economische promotie
Binnen dit taakveld worden een behoorlijk aantal kleinere wijzigingen doorgevoerd om de exploitatie te verbeteren. Complexe vraagstukken en wisselingen van afspraken en regelgeving zorgen ervoor dat dit noodzakelijk is. De nadelige aanpassing die uiteindelijk onderaan de streep heeft plaatsgevonden wordt veroorzaakt door de niet geraamde lasten die we hebben op de in bezit zijnde panden in Kinderdijk aan de Molenstraat. We maken hier kosten voor zoals onderhoud, verzekeringen, energie etc. Daarnaast zijn er nog gesprekken gaande met de gebruikers over de verdeling van de kosten, deze zijn inmiddels wel in beeld gebracht. Per saldo moeten we hiervoor € 47K bijramen in deze Najaarsnota.

T57 Openbaar groen en (openlucht) recreatie
Het voordelige saldo binnen dit taakveld wordt veroorzaakt door diverse onderwerpen. De grootste oorzaak zit in de lagere kapitaallasten van € 187K op dit taakveld t.o.v. de eerder opgestelde raming in de primaire begroting.

Nadelig gevolg van € 58K bij de verdeling van de lokale lasten en aanpassing areaal voor OZB lasten en een inflatiecorrectie.

Voor de “specialistische inzet vergunningenproblematiek’’ werd nog rekening gehouden met een ontvangst ter hoogte van € 25K. Deze blijkt onterecht en laten we vervallen. Dit heeft een nadelig gevolg.

T72 Riolering
Met name de energiekosten van riolering valt dit jaar hoger uit € 100K nadeel. De hogere kosten worden overigens met de voorziening verrekend wat onderaan de streep voor een saldoneutraal effect zorgt.
De geplande bijdrage uit de voorziening riolering was € 1,7 miljoen. Deze wordt afgeraamd omdat de kosten lager zijn. Voor ruim drie ton zijn dit lagere kapitaallasten. Een groter onderdeel is de BTW op investeringen. Ook de geplande investeringen in 2025 worden niet behaald. Dit heeft gevolg voor de bijdrage uit de voorziening. Omdat een deel is doorgeschoven naar 2026 betekent dit een voordeel voor de exploitatie in de begroting 2026 (en is daarin verwerkt).

T74 Milieubeheer
Het nadelige verschil is hier vrijwel volledig de oorzaak van een administratieve correctie i.v.m. de juiste kostentoerekening op het juiste taakveld. Deze valt hier als nadeel uit en op taakveld 83 als netto-voordeel. Per saldo heeft dit geen effect op het resultaat van deze Najaarsnota.

T75 Begraafplaatsen
Het voordelige verschil wordt veroorzaakt door lagere kapitaallasten dan waar vooraf rekening mee was gehouden. Het voordeel op dit taakveld is totaal € 99K.

Programma 3 Welzijn, Sociaal en Cultuur

Taakvelden programma 3 *Bedragen x € 1*	Mutatie lasten/ baten	Mutaties reserves	Saldo	Voordelig/ nadelig saldo
T43 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	215.277		215.277	V
T51 Sportbeleid en activering	305.318	-25.000	280.318	V
T53 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-12.135		-12.135	N
T54 Musea	10.000		10.000	V
T55 Cultureel erfgoed	-19.102		-19.102	N
T56 Media	-1.855		-1.855	N
T61 Samenkracht en burgerparticipatie	1.120.451	-53.749	1.066.702	V
T622 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	79.440		79.440	V
T623 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	4.378		4.378	V
T63 Inkomensregelingen	1.860.194	-1.145.552	714.642	V
T64 WSW en beschut werk	-54.252		-54.252	N
T65 Arbeidsparticipatie	-32.000		-32.000	N
T66 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	38.191		38.191	V
T6711 Huishoudelijke hulp (WMO)	35.000		35.000	V
T6712 Begeleiding (WMO)	101.500		101.500	V

T6713 Dagbesteding (WMO)	-85.000		-85.000	N
T6751 Jeugdhulp ambulant lokaal	13.000		13.000	V
T6752 Jeugdhulp ambulant regionaal	84.583		84.583	V
T6753 Jeugdhulp ambulant landelijk	14.962		14.962	V
T6762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	-16.599		-16.599	N
T6791 PGB Wmo	-25.000		-25.000	N
T6792 PGB Jeugd	-60.355		-60.355	N
T681A Beschermd wonen (WMO)	-3.802		-3.802	N
T6821 Jeugdbescherming	-54.041		-54.041	N
T6822 Jeugdreclassering	7.821		7.821	V
T692 Coördinatie en beleid Jeugd	180.057		180.057	V
T71 Volksgezondheid	-12.581		-12.581	N
Totaal	**3.693.450**	**-1.224.301**	**2.469.149**	**V**

Toelichting gemeenschappelijke regeling Serviceorganisatie Jeugd (SOJ):
O.b.v. de 2e Burap van het SOJ dalen de lasten beperkt met € 6K ten opzichte van de maandrapportage maart die in Zomernota 2025 is opgenomen. De mutaties zijn verwerkt over een aantal taakvelden, dit betreft 6.752, 6.753, 6.762, 6.792, 6.82A, 6.82B en 6.92.

Toelichting/analyse per taakveld:

T43 Bijzonder basisonderwijs
Niet alleen VE peuters (Voor- en Vroegschoolse Educatie), maar ook reguliere peuters in gemengde groepen met VE peuters mogen worden bekostigd vanuit de OAB middelen (Onderwijsachterstandenbeleid). Dit geeft een voordeel van € 131K. O.b.v. de nieuwe tariefafspraken voor leerlingenvervoer vallen de kosten lager uit dan bij de Zomernota was ingeschat, voordeel van € 50K. De uitgaven voor de impulsgelden Brede School, Sport en Cultuur zijn lager omdat in het eerste half jaar de dienstverlening, in overleg, in afgeslankte vorm is uitgevoerd. Voordeel van € 40K.

T51 Sportbeleid en activering
Vanaf 2019 is de BTW op sport vrijgesteld. Dit betekent ook dat we geen BTW op de kosten voor sport kunnen terugvragen. Ter compensatie heeft het Rijk een subsidieregeling ingevoerd waar gemeenten een deel kunnen terugvragen. Deze regeling heeft een plafond en wordt naar rato van de ingediende aanvragen verdeeld. Het is niet bekend wanneer deze subsidieregeling eindigt, om deze reden zijn deze inkomsten niet in de begroting opgenomen. Voor dit jaar is wederom toegezegd dat een deel kan worden teruggevorderd, verwacht voordeel van

€ 372K. Een bedrag van € 25K wordt overgeheveld naar 2026 wat bestemd is voor monitoring en effectmeting, een onderdeel uit het uitvoeringsplan Bewegen en Sporten. Het budget voor sportsubsidies was structureel te laag opgenomen in de begroting. O.b.v. historische uitgaven en toename van het aantal aanvragen door de sportverenigingen wordt er € 105K bijgeraamd. Meerjarig is dit tevens bijgesteld.

T53 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie
Vanwege het uitblijven van een adviseur cultuur, worden de acties behorende bij de verschillende onderzoeken die opgenomen zijn in het uitvoeringsprogramma Cultuur in het jaar 2026 opgepakt hierdoor ontstaat een budgettair voordeel van € 25K. Er is op dit moment wel een nieuwe adviseur aangesteld en van start gegaan.
De overige verschillen binnen dit taakveld betreffen meerdere kleine nadelen onder de € 25K.

T61 Samenkracht en burgerparticipatie
Door landelijke ontwikkelingen (terugtrekking Veilig Thuis en Gecertificeerde Instellingen van de landelijke tafel) is het proces vertraagd van het Toekomstscenario Jeugd en Gezinsbescherming. Hierdoor ontstaat een voordeel van € 92K.

Een bedrag van € 50K voor Stichting Welzijn Molenlanden wordt overgeheveld naar 2026 bestemd voor de doorontwikkeling richting een bredere welzijnsaanpak, aansluitend op de Molenlandse manier van werken. Door onderbezetting, veroorzaakt door openstaande vacatures en langdurige ziekte, zal dit in 2026 verder worden geïmplementeerd.

Er is ten onrechte een budget opgenomen voor mensen met migratieachtergrond, wat vooraf verkeerd is ingeschat. Dit laten we nu vrijvallen, voordeel van € 48K. In de Begroting 2026 is dit reeds gecorrigeerd.

Uiteindelijk maken minder kinderen gebruik van de inclusieve BSO (voor kinderen met extra ondersteuning) dan vooraf ingeschat, een voordeel van € 22K.

De ramingen van de opvanglocaties zijn bijgesteld. Er is een voordeel van € 852K te verwachten op de exploitatiebudgetten. In de begroting was uitgegaan van een budgettair neutrale situatie. We krijgen meer als vergoeding van het Rijk dan de kosten die we in de exploitatie hebben. Daar staat tegenover dat de investeringen die gedaan zijn om de locaties te realiseren, duurder zijn dan de hiervoor ontvangen vergoeding. Als we de gehele periode van de Oekraïne-opvang vanaf 2022 tot maart 2027 bekijken komen we ongeveer kostendekkend uit. Daarbij is rekening gehouden met de kosten voor de verbouwing in Groot-Ammers, waar de mensen nu meer privacy hebben en niet meer in een gezamenlijk ruimte slapen.
Van de opvanglocatie in Bleskensgraaf worden de gemaakte kosten vergoed door het COA.

De overige verschillen binnen dit taakveld betreffen meerdere kleine voor- en nadelen onder de € 25K.

T622 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd
De intensivering van de jeugdmodule start later dan gepland, een voordeel van € 60K. Door o.a. personele wisselingen en beleidsontwikkelingen op gebied van Jeugdhulp naar voren heeft dit vertraging opgelopen.

T63 Inkomensregelingen
We ontvangen van Avres € 750K over het jaar 2024, dit komt grotendeels door een overschot op de BUIG middelen (Bundeling van Uitkeringen Inkomensvoorzieningen aan Gemeenten). Voor 2025 vraagt Avres € 438k extra voor de inkomensvoorzieningen. Hier staat ook een hogere BUIG uitkering van € 425k tegenover. Het beschikbare bedrag voor het Molenlands Ondersteuningsfonds wordt grotendeels overgeheveld naar 2026; € 1.146K.

In september bent u via een raadsinformatiebrief geïnformeerd over het faillissement van Stichting Derdengelden Groupcard. De betalingen die we in het verleden gedaan hebben, zijn verwerkt door deze ten laste te brengen van drie onderwerpen: Energiearmoede, Lokale Aanpak Isolatie en het Molenlands Ondersteuningsfonds (energietoelage voor inkomens <120% van het minimum). Inmiddels is er duidelijkheid waaraan Groupcard de middelen besteed heeft. Het blijkt dat het deel wat ten laste van het Molenlands Ondersteuningsfonds betaald is, voor een groot deel niet is ingezet door Groupcard. Er is in totaal voor deze drie onderdelen € 810K aan Groupcard betaald. Hiervan is € 392K daadwerkelijk besteed. Groupcard heeft begin dit daar € 279K aan ons terugbetaald. Er resteert nog een openstaand bedrag van € 139K die als vordering bij de curator is ingediend. Boekhoudkundig wordt het nu zo verwerkt dat de bestede kosten op de juiste plaats verwerkt worden en dat de vordering van € 139K op Groupcard op de balans zichtbaar wordt. Voor hetzelfde bedrag wordt een voorziening dubieuze debiteuren getroffen. Per saldo heeft dit geen nadeel in deze Najaarsnota omdat de betalingen al in 2022, 2023 en 2024 in de exploitatie verwerkt zijn.

T64 WSW en beschut werk
Avres vraagt € 83K extra middelen voor participatie en beschut werk, dit geld hebben wij ontvangen via de meicirculaire vanuit het rijk. De overige verschillen binnen dit taakveld betreffen meerdere kleine voordelen onder de € 25K.

T65 Arbeidsparticipatie
Er was vanuit gegaan dat Avres een grotere bijdrage zou leveren in de kosten voor ‘Jij bent in Beeld’, dit is in 2025 nog niet gerealiseerd. Nadeel van € 32K.

T66 Maatwerkvoorzieningen (WMO)
De kosten voor vervoersvoorzieningen en rolstoelvoorziening zijn naar verwachting lager dan vooraf ingeschat, een voordeel van € 60K resp. € 50K. Er zijn dit jaar o.a. drie grote woningaanpassingen afgerond, waardoor de kosten hoger zijn, nadeel van € 100K. De overige verschillen binnen dit taakveld betreffen meerdere kleine voor- en nadelen onder de € 25K.

T671A Huishoudelijke hulp (WMO)
Door de aanhoudende wachtlijst voor huishoudelijke ondersteuning (HO) is de toename van het aantal extra cliënten waarvoor HO kosten worden gedeclareerd naar verwachting lager, voordeel van € 35K.

T671B Begeleiding (WMO)
Op basis van de verrichte betalingen t/m augustus 2025 verwachten wij dat de kosten voor individuele begeleiding lager zullen uitvallen dan was verwacht, een voordeel van € 110K.

T6713 Dagbesteding (WMO)
Op basis van verrichte betalingen t/m augustus 2025 verwachten wij dat de kosten voor dagbesteding hoger zullen uitvallen dan was ingeschat, nadeel van € 95K.

T6752 Jeugdhulp ambulant regionaal
O.b.v. de 2e Burap van SOJ dalen de kosten voor jeugdhulp ambulant met € 85K.

T6792 PGB Jeugd
O.b.v. de 2e Burap van SOJ stijgen de kosten voor PGB Jeugd met € 60K.

T681A Beschermd Wonen (WMO)
Vanuit de Centrumgemeente Dordrecht ontvangen we over 2024 een lager bedrag dan vooraf begroot, nadeel van € 26K. In de Zomernota is een voorschotbedrag voor dit jaar opgenomen. O.b.v. een geactualiseerde begroting ligt dit bedrag inmiddels iets hoger, dit geeft een voordeel van € 22K. De systematiek van financiering gaat wijzigen, vandaar dat deze bedragen niet in de Begroting worden geraamd, maar in de Zomer- of Najaarsnota worden verwerkt zodra er meer over bekend is.

T6821 Jeugdbescherming
O.b.v. de 2e Burap van SOJ nemen de kosten voor jeugdbescherming met € 54K toe.

T692 Coördinatie en beleid Jeugd
Een voordeel van € 146K tussen de voorlopige en definitieve afrekening van SOJ. Dit komt o.a. doordat ingediende declaraties hoger zijn uitgevallen dan de geleverde zorg, met een positief effect op het resultaat. O.b.v. de 2e Burap van SOJ worden de uitvoeringskosten naar beneden bijgesteld, voordeel € 30K.

T71 Volksgezondheid
De definitieve eindafrekening 2024 van DG&J is lager met als gevolg een nadeel van € 29K binnen onze exploitatie. Dit heeft voornamelijk betrekking op het vormen van een bestemmingsreserve Mentale Gezondheid die door het AB is vastgesteld.

Programma 4 Bestuur, Veiligheid en Dienstverlening

Taakvelden programma 4 *Bedragen x € 1*	Mutatie lasten/ baten	Mutaties reserves	Saldo	Voordelig/ nadelig saldo
T010 Bestuur	45.821	-6.130	39.691	V
T020 Burgerzaken	-151.075		-151.075	N
T110 Crisisbeheersing en brandweer	85.899		85.899	V
T120 Openbare orde en veiligheid	39.385		39.385	V
Totaal	**20.030**	**-6.130**	**13.900**	**V**

Toelichting/analyse per taakveld:

T010 Bestuur
Het voordeel van € 45K wordt veroorzaakt door meerdere kleine voordelen onder de € 25K.

T020 Burgerzaken
Lagere legesontvangst dan vooraf begroot, dit is lastig te voorspellen in verband met de paspoortpiek en levert een nadeel van € 66K. We ramen het budget voor de gratis verzending van documenten af omdat veel mensen ervoor kiezen om de documenten zelf op te halen, voornamelijk in verband met de wachttijd voor de gratis verzending. Dit is uiteindelijk een voordeel van € 65K. Daarnaast is er budget nodig voor de vervroegde Tweede Kamer verkiezingen ad. € 150K, dit geld is ontvangen via de septembercirculaire vanuit het rijk.

T110 Crisisbeheersing en Brandweer
Een voordeel van € 99K van GR Veiligheidsregio ZHZ over het resultaat van 2024.

T120 Openbare orde en veiligheid
Het voordeel van € 39K wordt veroorzaakt door meerdere kleine voordelen onder de € 25K.

Overhead en Algemene dekkingsmiddelen

Taakvelden algemene dekkingsmiddelen *Bedragen x € 1*	Mutatie lasten/ baten	Mutaties reserves	Saldo	Voordelig/ nadelig saldo
T04 Overhead	1.188.409	-525.000	663.409	V
T05 Treasury	-879.575		-879.575	N
T062 OZB-niet woningen	4.000		4.000	V
T064 Belastingen overig	537		537	V
T07 Algemene uitkering gemeentefonds	2.137.828		2.137.828	V
T08 Overige baten en lasten	-1.000		-1.000	N
Totaal	**2.450.199**	**-525.000**	**1.925.199**	**V**

Toelichting/analyse per taakveld:

T04 Overhead
Doordat vacatures pas later ingevuld zijn dan gedacht of dit jaar helemaal niet ingevuld kunnen worden, ramen we deze vacatureruimte nu af, dit is een voordeel van € 485K. In verband met een vertraging vanuit de VNG voor de aanbesteding cyberweerbaarheid hebben we verschillende onderdelen ten behoeve van informatiebeveiliging nog niet kunnen aanschaffen, voordeel € 150K. Er is een voordeel op de kapitaallasten van € 166K welke voornamelijk komt door de verlengde afschrijvingstermijn. Doordat er minder aanvragen zijn voor applicaties of de ontwikkeling daarvan en nieuwe inzichten met betrekking tot de gewenste transformatie van de koppelinfrastructuur is minder inzet op de architectuur nodig, dit is een voordeel van € 95K. Door het uitvallen van een inhuurkracht en het niet direct opnieuw ingevuld te krijgen valt een deel van dit inhuurbudget nu vrij, voordeel € 70K. Vanuit het UWV krijgen wij vergoedingen bij verschillende vormen van afwezigheid en verlof van medewerkers, dit is een voordeel van € 60K. Het nieuw afgesloten contract met Microsoft is voordeliger dan begroot en levert een voordeel van € 50K, meerjarig is dit al meegenomen in de begroting 2026. Per abuis was de inzet van

de Woo-coördinator meegenomen als inhuurbudget terwijl dit al in de loonkosten zit en daarom valt dit inhuurbudget nu vrij, € 43K. In bepaalde dossiers hebben we loonkosten kunnen doorberekenen aan derden wat we bij het opstellen van de begroting nog niet wisten, dit is een voordeel van € 41K.
Het collegebesluit voor tijdelijke versterking handhaving is verwerkt in deze najaarsnota en is een nadeel van € 405K. Ook het budget voor het vervolg van de organisatieontwikkeling is volgens het collegebesluit verwerkt in deze najaarsnota en is een nadeel van € 65K. De kosten voor het gemeentekantoor waren vooraf lastig in te schatten en nu blijkt dat het budget voor energielasten, verzekering en beveiliging te laag is, dit is een nadeel van € 30K.

Binnen dit taakveld zijn er posten die worden doorgeschoven naar 2026. Namelijk het budget voor de implementatie van de Wet Open Overheid voor € 380K, het budget voor inrichting van thuiswerkplekken is dit jaar niet benut wegens ziekte en onderbezetting en schuift door ter waarde van € 60K. Er was budget voor het ontmantelen van bepaalde softwareapplicaties, deze actie loopt nog door in de eerste maanden van 2026 en daarom wordt er € 45K overgeheveld. Ook de invoering van bepaalde Europese wetgeving voor informatiebeveiliging loopt door in 2026 en daarom wordt er € 40K overgeheveld. (zie 2.5 overbrengen middelen van 2025 naar 2026).

T05 Treasury
Het nadelige saldo binnen dit taakveld wordt voor € 976K veroorzaakt door de rentetoerekening op de boekwaarde van de activa. De boekwaarde per 1-1-2025 is lager dan begroot omdat niet alle geplande investeringen in 2024 geheel zijn uitgevoerd. De rentekosten per taakveld zijn hierdoor lager. Dit voordeel op de taakvelden betekent een nadeel op het taakveld treasury. Een meevaller ontstaat overigens op de rente die we ontvangen op de openstaande rekening (onze banktegoeden) voor een bedrag van € 80K.

T07 Algemene uitkering gemeentefonds
De algemene uitkering is conform de septembercirculaire naar boven bijgesteld.
Specifiek voor jeugd ontvangen we dit jaar een bedrag van € 1.375.508. Naar aanleiding van de eerdere afspraken in het voorjaar met de VNG heeft het kabinet besloten tot compensatie van de incidentele tekorten 2023 en 2024 in de jeugdzorg.

2.2 Investeringen

De hierna genoemde investeringen kunnen op dit moment worden afgesloten. Het rapporteren van investeringen zorgt enerzijds voor actuele informatievoorziening aan de raad; anderzijds blijft het totaaloverzicht actueel en is dit een goede basis voor het monitoren van de lopende investeringen.
In totaal sluiten we voor ruim € 12,2 miljoen aan openstaande investeringen af waarvan een restantsaldo overblijft van € 2,2 miljoen.

Deelproject *Bedragen x € 1*	Deelproject (T)	Budget	Restant per 31-12-2025
G600012-div.	PRO - GA Gelkenes (Bedrijventerrein)	-449.973	-
G600013-div.	PRO - BL Melkweg 2e fase (Bedrijventerrein)	-966.715	274.000
G600014-div.	PRO - STR Centrumontwikkeling	65.000	-13.000
G600015-div.	PRO - NP Schoolstraat (Herontw)	-346.399	-
G600020-div.	PRO - GA Voorstraat-Zuid	338	-
G600023-div.	PRO - GSB Sportzaal Neerpolder (Herontw)	56.143	-
G600031-div.	PRO - GSB Doetse Vliet (Ontw)	-535	-5.000
G600032-div.	PRO - HBL Locatie CBS	105.000	-
I600010-div.	P-BBR-Abri's	14.000	-
I600015/16-div.	PR BL-Manmakerweg 2020	710.000	140.000
I600020/21-div.	PR GA-Emmastraat 2022	657.200	-30.000
I600048-100	P-BBR-Nazorg investeringen (Wegen)	50.000	-
I600048-112	P-BBR-Nazorg investeringen (Riolering)	50.000	-
I600048-div.	P-BBR-Nazorg Civieltechnische Kunstwerken	100.000	-
I600051-div.	PR NLL-Uitbreiding veerhalte 2020	2.236.200	150.000
I600065/66 div.	PR WY-Burg Topstr/Brouwerstr 2019	514.000	30.000
I600071-100	ICT Vervanging Werkplekapparatuur 2023-ICT hardware aankoop	447.062	5.800
I600072-100	ICT Vervanging smartphones 2023-ICT hardware aankoop	226.662	133.000
I600082-div.	PR GO-Wetering 2021	891.000	74.000
I600084-div	PR GO-Smoutjesweg 2023	200.000	-4.000
I600100-100	Degeneratie glasvezel 2023	31.673	-
I600116-div.	PRO - GOK School	3.175.000	800.000
I600132-100	MLW-Vervanging snippermachine 2024-Machines/materieel	30.000	-8.500
I600135-100	MLW-Vervanging Citroën Berlingo 2024 electrisch-Vervoermiddelen	37.000	800

I600141-100	MLW-Vervanging Onkruidkoker 2024-Machines/materieel	35.000	1.600
I600146-100	ICT Vervanging smartphones 2024-Smartphones	280.000	84.800
I600190/93-div	PR NP-Reconstructie Kern 2018	40.000	100.000
I600191-div.	PR NP-Brug Nptsewg/Tiendwg brug 2019 + 2024	380.000	-12.000
I600199-103	NLL-Brug park Planetenln/Baardmann.2023	82.500	-
I600213-100	MLN-Bergbezinkvoorzieningen 2022	378.900	31.000
I600216-103	P-BBR-Bruggen OA Boomgaard 2024	45.000	-
I600218-103	P-BBR-Bruggen STR Tiendweg/Weidepad 2024	56.500	-
I600219-103	P-BBR-Bruggen STR Tiendweg/Kooipad 2024	36.750	-
I600297-div	PRO - ARK Woonwagenlocaties 2021	50.000	5.000
I600298-103	P-BBR-Bruggen STR-Fietsbrug 2021	100.000	-
I600304-div.	PR GA-Molenlaan 2020	2.368.000	500.000
I600315-100	KI-Overdracht Wisbmg/aanlegsteiger2021-verwervingskosten	17.500	7.500
I600318-100	Vervanging Volkswagen Crafter 2022-Vervoermiddelen	40.000	-16.600
I600351-103	P-BBR-Bruggen (GOU 08) Slingelandse Plassen	30.250	-
I600356/57 div.	P-BBR-Kanonnen en trappen	40.000	-
I600433-103	PR HBL-Dorpsweg 2025	300.000	-
I600476-div.	GA-Julianapark	31.109	-
I600228-div.	PR NLL-Brug Middelweg/Tiendweg 2025	51.928	-
		12.196.093	**2.248.400**

Benodigd extra krediet

Na cijfermatige analyses en gesprekken rondom deze Najaarsnota zijn er overschrijdingen geconstateerd. Er kwamen tijdens deze consultatieronde met de projectleiders investeringen naar voren waar zij kostenstijgingen verwachten in de komende periode. Daarnaast is het project Ambachtsweg/Nijverheidsweg in Groot-Ammers per abuis niet in de begroting opgenomen. Met de kapitaallasten is wel rekening gehouden. Hieronder vindt u de projecten waarvoor extra budget wordt gevraagd:

Project	Extra krediet	Toelichting
Reconstructie Oudendijk Hoornaar 2024 Wegen	461.000	Voor het werk Reconstructie Oudendijk is aanpassing van het budget noodzakelijk voor wat betreft werkzaamheden aan de weg. De geactualiseerde raming van het ingenieursbureau geeft hiertoe aanleiding.
Reconstructie Oudendijk Hoornaar 2024 Riolering	120.000	Voor het werk Reconstructie Oudendijk zijn tijdens de reconstructie ook rioleringswerkzaamheden noodzakelijk. Deze zijn nog niet in begroting opgenomen. De geactualiseerde raming van het ingenieursbureau is hiervoor de basis.
Schelluinen Midden 2021 Riolering	203.000	Voor het werk Schelluinen Midden 2021 is aanpassing van het budget noodzakelijk voor wat betreft rioleringswerkzaamheden. Er is o.a. verontreiniging aangetroffen bij onderheide riolering.
GA Ambachtsweg Nijverheidsweg Wegen 2024	2.161.000	Voor project Ambachtsweg/Nijverheidsweg in Groot-Ammers is het oorspronkelijke budget in 2024 per abuis niet in begroting opgenomen. Via deze Najaarsnota wordt dit alsnog gedaan.
GA Ambachtsweg Nijverheidsweg Riolering 2024	118.000	Voor project Ambachtsweg/Nijverheidsweg in Groot-Ammers is het oorspronkelijke budget in 2024 per abuis niet in begroting opgenomen. Via deze Najaarsnota wordt dit alsnog gedaan.
PR GOK-Gravemeijerstraat/H.J. van Dijkstraat ged 2025	250.000	Voor project GOK Gravemeijerstraat/H.J. van Dijkstraat is een raming ontvangen. Het beschikbaar gestelde budget is lager dan de raming. Verlegging van kabels en werkzaamheden aan tuinen vanwege extreme zetting zorgen voor meer kosten.
NP-Hennepstraat/Tiendweg 2020 riool	50.000	Voor het project NP-Hennepstraat/Tiendweg was het oorspronkelijke budget in 2020 niet in opgenomen. Dit wordt nu alsnog gedaan.
GSB-aankoop units en transitie locatie Oekraïne opvang	450.000	Voor de aankoop van de units en de transitiekosten van de recent geopende opvanglocatie voor Oekraïense ontheemden viel de aanbesteding hoger uit dan was ingeschat (zie RIB 8 juli 2025).
Totaal	**3.813.000**	

2.3 Voortgangsrapportage Projecten

Als onderdeel van de doorontwikkeling Projectmatig Werken is afgesproken dat we in de Zomer- en Najaarsnota rapporteren over de grote projecten. Het classificeren van een project is op basis van de criteria uit de notitie Projectmatig Werken.

Deze criteria komen in hoofdlijnen op het volgende neer:

A) Project Groot:
- Het **maatschappelijk belang** van een positieve afronding van het project is **groot**.
- De **risico's voor** tijd en geld zijn **groot**.
- De looptijd van het project is **lang**.

B) Project Light:
- Het **maatschappelijk belang** van een positieve afronding van het project is **beperkt**.
- De **risico's** voor tijd en geld zijn **beperkt**.

C) Klus:
- Het **maatschappelijk belang** van een positieve afronding van het project is **laag**.
- Er is maar **één vakteam** bij betrokken.

Per uitgevraagd groot project wordt hieronder middels smileys ingegaan op de beheeraspecten van het project, te weten geld, risico's, organisatie, tijd, informatie en kwaliteit. Een groene smiley betekent dat het beheeraspect zich binnen de kaders bevindt, een rode smiley dat dit niet het geval is en een gele smiley dat het beheeraspect aandacht vraagt. Zowel de rode als de gele smileys moeten volgens de werkwijze Projectmatig Werken toegelicht worden. Vanwege de omvang van dit document is dit zoveel mogelijk beknopt weergegeven.

	Geld	Risico's	Organisatie	Tijd	Informatie	Kwaliteit
BL Melkweg 1e fase	☹	🙂	🙂	☹	🙂	🙂
Algemene toelichting: *(Wat gaan we doen/Hebben we gedaan en Wat is het doel)*	Bij de afwerking van dit project dient o.a. nog een watercompensatie voor het bedrijventerrein Melkweg gerealiseerd te worden. Op de betreffende locatie is echter een vervuiling (PFAS) geconstateerd wat het proces van de realisatie vertraagd en wellicht duurder maakt. Hierover vinden gesprekken plaats met het Waterschap en de Omgevingsdienst.					

	Geld	Risico's	Organisatie	Tijd	Informatie	Kwaliteit
SCH ROM-S	☹	🙂	🙂	😐	🙂	🙂
Algemene toelichting: *(Wat gaan we doen/Hebben we gedaan en Wat is het doel)*	Hier zijn we momenteel het laatste stukje openbaar gebied aan het bouw-/woonrijp maken op industrieterrein Schelluinen West. Het budget dat we hiervoor mee hebben gekregen van ROM-S is niet voldoende, maar zal slechts een klein tekort veroorzaken.					

	Geld	Risico's	Organisatie	Tijd	Informatie	Kwaliteit
NP Schoolstraat (Herontw)	🙂	🙂	🙂	🙂	🙂	🙂
Algemene toelichting: *(Wat gaan we doen/Hebben we gedaan en Wat is het doel)*	De omgevingsvergunning is aangevraagd op 27 september 2024, waarna in 2025 is gestart met de bouw van de woningen. De oplevering wordt verwacht in 2025/begin 2026. Daarnaast zijn de gronden in juli 2025 verkocht en overgedragen aan de ontwikkelaar.					

	Geld	Risico's	Organisatie	Tijd	Informatie	Kwaliteit
LA Langerak Zuid (Ontw)						
Algemene toelichting: *(Wat gaan we doen/Hebben we gedaan en Wat is het doel)*	Woonveld H: de koopwoningen zijn verkocht, de bouw is gestart in 2025 en de oplevering wordt verwacht in tweede helft 2026. Woonveld I: met het bouwrijp maken wordt gestart in 2026. Dit is ook het laatste veld van het project Langerak-Zuid.					

	Geld	Risico's	Organisatie	Tijd	Informatie	Kwaliteit
STR Kooikerspad						
Algemene toelichting: *(Wat gaan we doen/Hebben we gedaan en Wat is het doel)*	We zijn nu gestart met fase 1(Kooikerserf). We maken de grond bouw- en woonrijp voor de realisatie van 20 huur- en ongeveer 13 koopwoningen. De intentieovereenkomst is op 15 augustus 2024 getekend met Lek en Waard Wonen, die de grond zal kopen waarop de huurwoningen worden ontwikkeld.					

	Geld	Risico's	Organisatie	Tijd	Informatie	Kwaliteit
NLL Oost (Woningbouw)						
Algemene toelichting: *(Wat gaan we doen/Hebben we gedaan en Wat is het doel)*	Omdat het project nog niet in een uitvoeringsstadium is, behoeven alle beheeraspecten nog aandacht. Gezien de bodemgesteldheid (waterwingebied) vormt het bouwrijp maken van het plangebied een technische en financiële uitdaging. De intentieovereenkomst met de ontwikkelaar is op 21 juli 2025 ondertekend.					

	Geld	Risico's	Organisatie	Tijd	Informatie	Kwaliteit
GA De Boomgaard (Herontw)						
Algemene toelichting: *(Wat gaan we doen/Hebben we gedaan en Wat is het doel)*	Het betreft hier een strategische grondpositie van de gemeente. Voor het project is eind 2024 een ontwikkelkader vastgesteld door het college. Het streven is dan ook om nog in 2025 een stedenbouwkundig ontwerp te maken en in 2026 een ontwikkelaar te selecteren.					

	Geld	Risico's	Organisatie	Tijd	Informatie	Kwaliteit
GOK Schoollocatie (Herontw)						
Algemene toelichting: *(Wat gaan we doen/Hebben we gedaan en Wat is het doel)*	De ondertekening van de koopovereenkomst heeft in juli 2025 plaatsgevonden. De sloop van de oude school is gerealiseerd. Eind van dit jaar (2025) wordt gestart met de bouw van de woningen. De oplevering van de woningen wordt verwacht eind 2026.					

	Geld	Risico's	Organisatie	Tijd	Informatie	Kwaliteit
OA Zuid (Ontw)						
Algemene toelichting: *(Wat gaan we doen/Hebben we gedaan en Wat is het doel)*	Dit is een woningbouwproject waarbij we samen met de ontwikkelingscombinatie woningen willen bouwen. Een deel van de gronden is in bezit van de gemeente en een deel is in bezit van de ontwikkelcombinatie. De intentieovereenkomst is in augustus van 2024 verlengd met drie jaar, hierdoor kan het onderzoek naar woningbouw worden voortgezet. Binnen deze drie jaar dient er duidelijkheid te zijn over de haalbaarheid (dus uiterlijk in 2027). De verkeersontsluiting van de wijk is een belangrijk aandachtspunt.					

	Geld	Risico's	Organisatie	Tijd	Informatie	Kwaliteit
GA Mourik LWW (Woningbouw)						
Algemene toelichting: *(Wat gaan we doen/Hebben we gedaan en Wat is het doel)*	De woningcorporatie Lek en Waard Wonen is eigenaar van de grond en realiseert hier onder andere 26 zorgwoningen voor jongvolwassenen met een verstandelijke beperking. Momenteel werken zij aan de voorbereiding van de aanvraag omgevingsvergunning. De start van de bouw wordt verwacht in 2026 (afhankelijk van de vergunning).					

	Geld	Risico's	Organisatie	Tijd	Informatie	Kwaliteit
HR Vogelhof (vertreklocatie Gemeentehuis)						
Algemene toelichting: *(Wat gaan we doen/Hebben we gedaan en Wat is het doel)*	Het oude gemeentehuis is reeds gesloopt (najaar 2025). De Tenderprocedure loopt en de gunning zal medio januari 2026 plaatsvinden. De planning is als volgt: start bouw eind 2026 en de oplevering van de woningen in 2028.					

	Geld	Risico's	Organisatie	Tijd	Informatie	Kwaliteit
ARK – De Overtuin/Betondak						
Algemene toelichting: *(Wat gaan we doen/Hebben we gedaan en Wat is het doel)*	Het project wordt gefaseerd ontwikkeld, de start verkoop van de 1e fase (59 woningen) heeft in oktober van dit jaar (2025) plaatsgevonden. De planning is: start bouw in 2026 en verwachte oplevering eind 2027. De verdere fasering loopt tot 2030 afhankelijk van de afzet en vergunningen.					

Investering

	Geld	Risico's	Organisatie	Tijd	Informatie	Kwaliteit
GA Huisvesting Brede school						
Algemene toelichting: *(Wat gaan we doen/Hebben we gedaan en Wat is het doel)*	We zijn bezig met het proces om een nieuwe school te bouwen. De eerste werkzaamheden voor het bouwrijp maken zijn in augustus gestart. Er is al gestart met de ruimtelijke procedure om de functie van het terrein te wijzigen. In overleg met de omgeving en betrokkenen wordt gezocht naar oplossingen voor de knelpunten in de verkeerssituatie. Verder is ook de inflatie in de tijd een risico.					

2.4 Reserves en voorzieningen

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de reserves en voorzieningen. In de kolom “Mutaties najaarsnota 2025” zijn de reservemutaties vermeld die in deze najaarsnota zijn opgenomen.

Naam *Bedragen x € 1*	Saldo begin 2025	Begrotings-wijzigingen 2025	Mutaties najaarsnota 2025	Saldo eind 2025
Algemene reserve				
Algemene reserve	25.087.512	3.359.406	148.089	28.595.007
Subtotaal	***25.087.512***	***3.359.406***	***148.089***	***28.595.007***
Bestemmingsreserves				
Afwikkeling voorgaande jaren	1.623.995	-1.623.995	1.941.682	1.941.682
Integraal HuisvestingsPlan	10.000.000			10.000.000
Duurzaamheids(projecten)	2.052.850	-5.250	120.000	2.167.600
Duurzaamheid Investeringen (gebouwen)	3.053.562	-376.992		2.676.570
Kapitaallasten	62.835.514	-737.078	2.868	62.101.304
Kapitaallasten Wegen	30.190.111	447.433	1.419.582	32.057.126
Afval	2.099.069			2.099.069
Klankbordgroepen dorpsberaden	178.129			178.129
Leefbaarheid Kinderdijk	63.818			63.818
Sociaal Begeleidingsplan	152.182	-152.182		0
Subtotaal	***112.249.231***	***-2.448.064***	***3.484.132***	***113.285.299***
TOTAAL RESERVES	**137.336.743**	**911.342**	**3.632.221**	**141.880.306**
Voorzieningen				
Onderhoud Gebouwen	5.048.588	1.266.000		6.314.588
Onderhoud openbare ruimte	1.189.944	41.066	-553.010	678.000

Wachtgelden wethouders	81.551			81.551
Pensioenvoorziening wethouders	2.770.192	365.700		3.135.892
Regeling Vervroegd Uittreden	4.384			4.384
Rioleringen	12.631.160	-1.772.119	1.331.469	12.190.510
Afkoop onderhoud graven	476.736	-43.210		433.526
Afvalstoffen	460.321		-96.990	363.331
Verlofsparen	336.762			336.762
TOTAAL VOORZIENINGEN	**22.999.638**	**-142.563**	**681.469**	**23.538.544**
ALGEHEEL TOTAAL	**160.336.381**	**768.779**	**4.313.690**	**165.418.850**

- bedragen zijn onttrekkingen

+ bedragen zijn dotaties
Het exploitatieresultaat 2024 is hierin verwerkt

Gevolgen van de Wet toekomst pensioenen voor de pensioenen van wethouders.
Het Ministerie van BZK heeft een onderzoek gestart naar de overdrachtswaarde en voorzieningen Appa-pensioenen wethouders. De overdrachtswaarde van de pensioenen van wethouders naar het ABP kan hoger zijn dan nu berekend is en in de voorziening Pensioenen wethouders gereserveerd is. Voor een aantal gemeenten betekent dit 13-20% te laag. De Commissie BBV komt in november met de uitwerking en de verwachting is dat dit effect heeft op de mutatie in jaarrekening 2025. Daarom is besloten om voor nu geen mutatie in de voorziening op te nemen, behalve de jaarlijkse dotatie van € 365.700.

2.5 Overbrengen middelen van 2025 naar 2026

Algemeen uitgangspunt:

1- Niet-bestede (delen van) structurele exploitatiebudgetten lopende het begrotingsjaar worden niet overgeheveld naar het volgende jaar.
2- Niet bestede (delen van) incidentele kunnen bij uitzondering worden overgeheveld als de volgende situaties zich voordoen:
   a. Als de reden van uitstel ligt buiten de invloedsfeer van de gemeente;
   b. Verwachte negatieve gevolgen voor de gemeente bij het niet overhevelen bijvoorbeeld het mislopen van subsidie of niet voldoen aan gewekte verwachtingen bij derden;
   c. De activiteit is al in het boekjaar gestart;
   d. Specifieke Rijksbijdragen die voor meerdere jaren zijn bedoeld.
3- Lopende investeringsbudgetten kunnen maximaal drie jaar administratief zonder raadsbesluit worden doorgeschoven naar het volgende jaar. Als het college een investeringsbudget verder wil verlengen dan vraagt het college gemotiveerd de raad hiertoe te besluiten bij de jaarrekening.

Een aantal budgetten willen we beschikbaar houden voor werkzaamheden die in 2026 nog gerealiseerd moeten worden. We stellen voor deze over te brengen naar 2026; in totaal € 1.941.682. Hiervan is € 1,1 miljoen voor het Molenlands Ondersteuningsfonds. Dit bedrag buiten beschouwing latend, resteert een bedrag van € 796.130. In onderstaand overzicht zetten we ze op een rij.

Niet-bestede middelen waarvoor wordt voorgesteld deze over te brengen naar 2026 *Bedragen x € 1*	**Budget 2025**	**Najaarsnota 2025**
Programma 1 Wonen, Ruimtelijke Ordening en Bereikbaarheid		
Tracékeuze 380kV-hoogspanningsmasten-Regionale samenwerking. De doorlooptijd van dit traject is wat langer dan gedacht. Zaken die in het 4e kwartaal 2025 opgeleverd moeten worden zijn doorgeschoven naar het 1e kwartaal 2026. Daarnaast heeft er onlangs een personele wisseling plaatsgevonden die het proces wat vertraging geeft.	72.000	55.000
Uitvoering van de Uitvoeringsagenda Regionale Adaptatiestrategie Alblasserwaard-Vijfheerenlanden 2023 t/m 2027. De restant middelen dienen beschikbaar te blijven in het kader van de regionale afspraken. De som van de overheveling is samengesteld inclusief de reeds vooruitontvangen middelen. Er is per saldo in 2025 tot nu toe circa € 55.000 uitgegeven.	123.644	120.000
TOTAAL Programma 1 Wonen, Ruimtelijke Ordening en Bereikbaarheid	**195.644**	**175.000**

Programma 3 Samenleven in Molenlanden		
Stichting Welzijn Molenlanden. In 2025 kon Stichting Welzijn Molenlanden door onderbezetting, veroorzaakt door openstaande vacatures en langdurige ziekte, slechts een begin maken met de doorontwikkeling richting een bredere welzijnsaanpak, aansluitend op de Molenlandse manier van werken. Deze ontwikkeling vraagt om tijd, betrokkenheid en zorgvuldige afstemming binnen het team. Omdat de daadwerkelijke implementatie pas in 2026 kan plaatsvinden, is het noodzakelijk om de beschikbare middelen over te hevelen naar volgend jaar. Zo kunnen we de ingezette koers voortzetten en de kwaliteit en samenhang van het welzijnswerk in Molenlanden duurzaam versterken.	50.000	50.000
Jeugd- en Jongerenwerk. In het kader van de eerdere motie JOP-middelen is een bedrag van € 27.000 beschikbaar. Hiervan is € 15.000 specifiek bestemd voor de JOP in Ottoland, waar verschillende partijen samenwerken aan de realisatie van een ontmoetingsplek voor jongeren. Naast eigen fondswerving is een gemeentelijke bijdrage toegezegd. De uitvoering loopt echter vertraging op, denk hierbij aan lokale inbreng, ontwerp e.d., waardoor de middelen nog niet zijn aangewend. Omdat de toezegging richting het initiatief overeind blijft en de uitvoering naar verwachting in 2026 plaatsvindt, is het noodzakelijk dat dit budget wordt overgeheveld.	27.000	15.000
Uitvoeringsplan Bewegen en Sporten. In 2025 is een bedrag beschikbaar gesteld voor monitoring en effectmeting. Team Sportservice Zuid-Holland heeft de opdracht gekregen dit op te pakken en structureel in te bouwen in de eigen systematiek. De gesprekken hierover lopen nog en er is nog geen definitief standpunt hierover ingenomen. Dit loopt door in 2026.	25.000	25.000
Molenlands Ondersteuningsfonds. In de gemeenteraad van oktober 2022 is het besluit genomen een exploitatiebudget van € 1,5 miljoen beschikbaar te stellen en te dekken vanuit de reserve. De middelen die niet besteed worden, dienen te worden overgeheveld naar 2026 (deze zijn ook van 2022 naar 2023 en van 2023 naar 2024 en van 2024 naar 2025 overgeheveld).	1.216.310	1.145.552
TOTAAL programma 3 Samenleven in Molenlanden	**1.318.310**	**1.235.552**
Programma 4 Bestuur en Veiligheid		
Onderzoek Rekenkamer. In 2025 is de Rekenkamer een onderzoek gestart waarbij met een burgerpeiling onder de inwoners over drie onderwerpen het functioneren van de gemeente wordt onderzocht: 1. het woon- en leefklimaat in de gemeente/kernen; 2. de relatie tussen de inwoners en de gemeente; 3. de gemeentelijke dienstverlening. Dit onderzoek loopt in 2026 door en conform de Verordening Rekenkamer kan de Rekenkamer dan maximaal 20% van het budget meenemen naar het volgende jaar.	30.650	6.130
TOTAAL Programma 4 Bestuur en Veiligheid	**30.650**	**6.130**
Algemene dekkingsmiddelen en Overhead		
Inrichting thuiswerkplekken. Wegens ziekte en personele bezetting is hier dit jaar niet aan toe gekomen.	60.000	60.000

Voor de **implementatie van de wet WOO** ontvangen wij overheidsgelden. Vanuit het Rijk is er nog altijd geen besluitvorming over ingangsdatum tranche 2 t/m 5. Budget zal in 2026 deels gebruikt worden voor implementatie WOO publicatieplatform als onderdeel van het nieuwe zaaksysteem. Ook gaan we komende jaren inzetten op aanpassingen binnen onze ICT-architectuur, opleiden van medewerkers en verder verduurzamen van onze informatiehuishouding om uiteindelijk WOO proof te kunnen worden. Daarnaast verandert de uitwerking van de WOO constant, hierop zullen we de komende jaren moeten blijven anticiperen.	448.708	380.000
Het **ontmantelen van bepaalde softwareapplicaties** loopt door in 2026.	100.000	45.000
Europese wetgeving informatiebeveiliging. De invoering hiervan loopt door in 2026.	50.000	40.000
TOTAAL Algemene dekkingsmiddelen en Overhead	**658.708**	**525.000**
Totaal naar 2026 over te brengen middelen	**2.203.312**	**1.941.682**

Opm.: De budgetten voor dorpsberaden worden niet overgeheveld, zij mogen sparen tot maximaal € 15.000.